

КИЇВСЬКИЙ СТОЛИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
ФАКУЛЬТЕТ ЗДОРОВ'Я, ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ І СПОРТУ
кафедра фізичного виховання і педагогіки спорту

Леус Дмитро Ігорович
студент групи ФВб-1-21-4.0д

БАКАЛАВРСЬКА РОБОТА
СТРАТЕГІЧНІ АСПЕКТИ УДОСКОНАЛЕННЯ
ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ
ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Спеціальність: 017 – Фізична культура і спорт
Освітній ступінь: перший (бакалаврський)

«Допущено до захисту»
завідувачка кафедри фізичного
виховання і педагогіки спорту

Науковий керівник:
д.фіз.вих, професор Сушко Р.О.

протокол засідання кафедри №
від _____ 2025 р.

Київ – 2025

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ УДОСКОНАЛЕННЯ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ У ЗВО ФАХІВЦІВ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ	5
1.1 Особливості умов воєнного стану в контексті викликів та проблем освітнього процесу.....	5
1.2. Теоретичні підходи до удосконалення освітнього процесу в сфері фізичного виховання.....	12
1.3. Стратегічне планування як інструмент удосконалення освітнього процесу.....	25
Висновки до 1 розділу.....	32
РОЗДІЛ 2. МЕТОДИ ТА ОРГАНІЗАЦІЯ ДОСЛІДЖЕННЯ.....	34
2.1 Методи дослідження.....	34
2.1.1 Аналіз науково-методичної літератури та даних мережі Інтернет.....	34
2.1.2 Анкетування за допомогою гугл-форми.....	34
2.1.3. Методи математичної статистики.....	35
2.2 Організація дослідження.....	35
РОЗДІЛ 3. АНАЛІЗ ВПЛИВУ УМОВ ВОЄННОГО СТАНУ НА ПРОФЕСІЙНЕ СТАНОВЛЕННЯ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ.....	37
3.1. Особливості навчального процесу у ЗВО на прикладі навчання студентів факультету здоров'я, фізичного виховання і спорту в умовах воєнного стану...	37
3.2 Інтерпретація сучасних підходів до удосконалення освітнього процесу майбутніх фахівців фізичного виховання	50
Висновки до 3 розділу.....	52
ПРАКТИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ.....	53
ВИСНОВКИ.....	55
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ЛІТЕРАТУРИХ ДЖЕРЕЛ.....	56
ДОДАТКИ.....	61

ВСТУП

Освітній процес в умовах воєнного стану має свої особливості, які визначають його специфіку. Перш за все, здобуття освіти в такий період повинно бути безпечним. Враховуючи це, освітнім закладам потрібно мінімізувати втрати у знаннях здобувачів освіти. Проте це завдання є досить складним, оскільки його вирішенню перешкоджає велика кількість чинників, зокрема: перехід багатьох закладів освіти на дистанційну форму навчання, зниження мотивації до надання й отримання знань учасниками освітнього процесу, необхідність зміни місця проживання педагогів та здобувачів освіти [25].

Серед ключових напрямів удосконалення освітнього процесу в умовах воєнного стану можна виділити: впровадження інноваційних технологій, адаптацію навчальних програм до сучасних потреб суспільства, підвищення кваліфікації педагогів, а також забезпечення комфортних умов для навчання. Кожен із цих напрямів є взаємопов'язаним і потребує системного підходу для досягнення максимальної ефективності [27].

Проблематика організації освітнього процесу під час воєнного стану всебічно, з урахуванням всіх аспектів даного явища розглядається в роботах таких вчених: Локшина О., Глушко О., Джурило А., Кравченко С., Максименко О., Нікольська Н., Шпарик О.

В умовах воєнного стану підготовка фахівців фізичного виховання має свої особливості, зумовлені обмеженнями навчального процесу, безпековими викликами та необхідністю адаптації освітніх методик до нових реалій [32]. Вона потребує адаптації освітнього процесу, впровадження інноваційних методик та забезпечення психологічної стійкості здобувачів освіти.

Всі ці чинники зумовлюють актуальність теми бакалаврської роботи.

Мета дослідження – визначити проблеми і обґрунтувати пропозиції удосконалення освітнього процесу майбутніх фахівців фізичного виховання в умовах воєнного стану.

Відповідно до мети дослідження було визначено такі **завдання дослідження**:

1. Охарактеризувати особливості умов воєнного стану в контексті викликів та проблем освітнього процесу.
2. На основі анкетування виявити підходи до удосконалення освітнього процесу у підготовці фахівців спеціальності фізичної культури і спорту.
3. Сформулювати практичні рекомендації для удосконалення підготовки майбутніх фахівців фізичного виховання.

Об'єкт дослідження – процес навчання майбутніх фахівців фізичного виховання.

Предмет дослідження – можливості удосконалення освітнього процесу майбутніх фахівців фізичного виховання в умовах воєнного стану.

Методи дослідження:

- 1) аналіз, синтез і узагальнення наукової та науково-методичної літератури;
- 2) анкетування за допомогою гугл-форми;
- 3) методи математичної статистики.

Практичне значення. Матеріали роботи можуть бути використані викладачами фізичного виховання в закладах вищої освіти.

Структура роботи. Бакалаврська робота складається зі вступу, 3 розділів, висновків до розділів, практичних рекомендацій, висновків, додатків та списку використаних літературних джерел (43). Бакалаврська робота представлена на 62 сторінках комп'ютерної верстки, вміщує 10 рисунків.

РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ УДОСКОНАЛЕННЯ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ У ЗВО ФАХІВЦІВ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ

1.1. Особливості умов воєнного стану в контексті викликів та проблем освітнього процесу

Дестабілізація освітнього процесу в умовах воєнного стану є однією з головних проблем, що впливають на якість освіти. Воєнні дії призводять до значних порушень у функціонуванні навчальних закладів, зокрема через тимчасове або тривале закриття шкіл, коледжів та університетів. Це ускладнює регулярне проведення занять, що негативно впливає на навчальний процес.

Крім того, багато освітніх установ можуть зазнати фізичних пошкоджень або повного знищення внаслідок воєнних дій. Це веде до втрати доступу до матеріальних ресурсів, таких як навчальні приміщення, обладнання, бібліотеки та спортивні майданчики, що необхідні для якісного навчання, особливо у сфері фізичного виховання.

Дестабілізація також включає перебої у роботі з Інтернетом та іншими засобами комунікації, що є критично важливими для дистанційного навчання. У таких умовах багато студентів і викладачів не мають можливості брати участь у навчальному процесі в повному обсязі [26].

Внаслідок цих факторів виникають проблеми з організацією навчального процесу, що призводить до зниження його ефективності та якості. Навчальні заклади змушені шукати нові підходи та методи для забезпечення безперервності освіти в умовах кризових ситуацій.

Психологічні виклики до освітнього процесу в умовах воєнного стану є важливим аспектом, що впливає на ефективність навчання та емоційний стан учасників освітнього процесу. Воєнні дії створюють значний рівень стресу, що відчують як студенти, так і викладачі. Постійна небезпека, невизначеність майбутнього, загроза життю та втрати близьких людей спричиняють психологічні травми, які негативно позначаються на здатності до навчання та викладання [8].

Війна створює атмосферу невизначеності та нестабільності, що призводить до зниження інтересу до навчання та втрати мотивації. Для студентів мотиваційний спад може бути спричинений низкою факторів, таких як постійний стрес, страх за своє життя та життя близьких, втрати житла або вимушене переселення. Відчуття безпорадності та відсутність чіткого бачення майбутнього також знижують бажання навчатися. Крім того, перебої у навчальному процесі, перехід на дистанційне навчання без належної технічної підтримки та відсутність звичного середовища поглиблюють проблему.

У викладачів мотиваційний спад може виникати через втому, емоційне вигорання та складнощі в організації навчального процесу в нових умовах. Вони можуть відчувати демотивацію через зменшення ефективності навчання, зниження успішності студентів та неможливість реалізувати повною мірою навчальні програми [5].

Для подолання мотиваційного спаду важливо впроваджувати заходи, що сприяють підтримці морального духу та зацікавленості в навчанні. Це може включати використання інтерактивних методів навчання, залучення студентів до обговорень та проектів, що мають практичне значення. Важливу роль відіграє надання психологічної підтримки та створення атмосфери довіри та взаємодопомоги.

Крім того, необхідно підвищувати рівень комунікації між студентами та викладачами, надавати регулярний зворотний зв'язок та заохочувати досягнення, навіть незначні. Це допоможе зберегти мотивацію до навчання та підтримати ефективність освітнього процесу навіть у складних умовах воєнного стану.

Також, багато студентів та викладачів стикаються з вимушеним переселенням, втратою домівки, що додає до психологічного навантаження і створює додаткові перешкоди у навчанні. В таких умовах освітні установи повинні приділяти особливу увагу психологічній підтримці учасників навчального процесу, впроваджувати програми психологічної допомоги,

проводити тренінги з подолання стресу та створювати сприятливу атмосферу для навчання [43].

Важливо забезпечити регулярну комунікацію, емоційну підтримку та сприяти розвитку резилієнтності як серед студентів, так і викладачів. Це допоможе мінімізувати негативний вплив воєнного стану на психологічний стан учасників освітнього процесу і сприятиме збереженню його якості.

Забезпечення безпеки освітнього процесу в умовах воєнного стану є пріоритетним завданням, яке охоплює кілька важливих аспектів. Одним із ключових елементів є розробка та впровадження планів евакуації, що враховують можливі надзвичайні ситуації. Заклади освіти мають адаптувати свої приміщення, забезпечуючи їх захистом, наприклад, облаштовуючи укриття або безпечні зони для учнів і персоналу [26].

Також важливою складовою є навчання учасників освітнього процесу правилам поведінки в надзвичайних ситуаціях, зокрема проведення регулярних тренувань та інструктажів. Забезпечення комунікаційної інфраструктури для оперативного обміну інформацією між адміністрацією, викладачами, батьками та учнями є критично важливим.

Для мінімізації ризиків необхідно співпрацювати з органами місцевої влади та службами безпеки, які можуть надати актуальну інформацію про загрози та допомогти у забезпеченні необхідних умов для проведення навчання. Додатково, необхідно враховувати психологічний аспект безпеки, забезпечуючи доступ до психологічної підтримки для учнів та персоналу, щоб допомогти їм справлятися зі стресовими ситуаціями, спричиненими воєнними діями [4].

Через активні бойові дії, окупацію територій або загрози обстрілів багато навчальних закладів можуть бути фізично недоступними для учнів та викладачів. Деякі школи та університети можуть зазнати пошкоджень або бути тимчасово закритими з міркувань безпеки.

Транспортна інфраструктура також може бути порушена, що ускладнює можливість дістатися до закладів освіти. У багатьох випадках здобувачі освіти

та викладачі змушені переміщатися в інші регіони, де навчальні заклади можуть бути перевантажені або не мати достатніх ресурсів для прийому нових студентів.

Крім того, обмеження доступу до навчальних закладів ускладнює організацію освітнього процесу, особливо якщо немає можливості забезпечити альтернативні форми навчання, такі як дистанційне або змішане навчання. Виникає потреба в забезпеченні необхідними технологіями та ресурсами для дистанційного навчання, що також може бути складним завданням через перебої з електроенергією та інтернетом [29].

Логістичні виклики до освітнього процесу в умовах воєнного стану створюють значні труднощі для забезпечення його безперебійного функціонування. Однією з головних проблем є порушення транспортної інфраструктури, що ускладнює доступ учнів, студентів і викладачів до навчальних закладів. Транспортні маршрути можуть бути перекриті, пошкоджені або небезпечні для використання через бойові дії.

Також виникають перебої у постачанні необхідних навчальних матеріалів, обладнання та технічних засобів для організації навчання. Це стосується як друкованих матеріалів, так і обладнання для лабораторій, спортивних занять або інших спеціалізованих дисциплін.

Додатково, в умовах обмеженого доступу до ресурсів у постраждалих регіонах, навчальні заклади можуть зіткнутися з труднощами в організації харчування для здобувачів освіти, забезпеченні теплом та іншими комунальними послугами [45].

Для закладів, які перейшли на дистанційне навчання, також важливою проблемою є забезпечення учнів та викладачів доступом до інтернету, комп'ютерів або планшетів. У багатьох випадках сім'ї можуть не мати достатніх ресурсів для придбання необхідної техніки, що ускладнює процес навчання.

Ці логістичні виклики вимагають координації зусиль освітніх установ, урядових органів і гуманітарних організацій для забезпечення доступу до

необхідних ресурсів і підтримки освітнього процесу навіть у надзвичайних умовах.

Військові дії призводять до значного відтоку кваліфікованих кадрів, оскільки багато викладачів і співробітників навчальних закладів змушені виїжджати з небезпечних регіонів або бути мобілізованими до лав Збройних сил.

Крім того, в умовах підвищеного стресу та нестабільності багато педагогів стикаються з емоційним і психологічним вигоранням, що знижує їхню продуктивність і якість викладання. Деякі освітяни можуть потребувати тривалого відпочинку або навіть змінити професійну діяльність через виснаження або психологічну травму [5].

Також виникає проблема заміни відсутніх кадрів, оскільки навчальні заклади часто не мають можливості швидко знайти кваліфікованих спеціалістів на місця тих, хто виїхав або був мобілізований. Це може призводити до збільшення навантаження на тих, хто залишився, а також до зниження якості освіти через недосвідченість нових викладачів.

Крім цього, необхідність адаптації до нових умов навчання, таких як перехід на дистанційні або змішані форми навчання, також ставить перед викладачами нові виклики, що вимагають додаткового навчання та підвищення кваліфікації.

Кадрові проблеми в освітньому процесі під час воєнного стану є однією з ключових перешкод для його нормального функціонування. Військові дії призводять до значного відтоку кваліфікованих кадрів, оскільки багато викладачів і співробітників навчальних закладів змушені виїжджати з небезпечних регіонів або бути мобілізованими до лав Збройних сил [26].

Крім того, в умовах підвищеного стресу та нестабільності багато педагогів стикаються з емоційним і психологічним вигоранням, що знижує їхню продуктивність і якість викладання. Деякі освітяни можуть потребувати тривалого відпочинку або навіть змінити професійну діяльність через виснаження або психологічну травму.

Також виникає проблема заміни відсутніх кадрів, оскільки навчальні заклади часто не мають можливості швидко знайти кваліфікованих спеціалістів на місця тих, хто виїхав або був мобілізований. Це може призводити до збільшення навантаження на тих, хто залишився, а також до зниження якості освіти через недосвідченість нових викладачів.

Крім цього, необхідність адаптації до нових умов навчання, таких як перехід на дистанційні або змішані форми навчання, також ставить перед викладачами нові виклики, що вимагають додаткового навчання та підвищення кваліфікації.

Технічні труднощі в освітньому процесі під час воєнного стану значно ускладнюють його організацію та проведення. Однією з головних проблем є перебої з постачанням електроенергії, що робить неможливим використання технічного обладнання для проведення занять, особливо в умовах дистанційного навчання. Часті відключення електроенергії можуть тривати годинами або навіть днями, що зриває навчальний процес [29].

Додатково, через пошкодження або відсутність інтернет-зв'язку учні та викладачі часто не мають можливості підключатися до онлайн-занять, отримувати доступ до навчальних матеріалів або спілкуватися один з одним. Це створює серйозні перешкоди для організації ефективного дистанційного навчання.

Багато сімей у зоні бойових дій або тимчасово окупованих територіях можуть не мати необхідного технічного обладнання, такого як комп'ютери, планшети або навіть смартфони, що унеможлиблює участь у навчальному процесі. Також відсутність необхідного програмного забезпечення або його застарілі версії можуть обмежувати можливості використання сучасних освітніх платформ і інструментів [45].

Крім того, викладачі та адміністрація навчальних закладів часто стикаються з браком технічної підтримки та ресурсів для обслуговування й оновлення обладнання. Це може призводити до додаткових затримок у навчальному процесі та зниження його якості.

Для подолання цих технічних труднощів необхідно залучати додаткові ресурси, організовувати допомогу з боку уряду, гуманітарних організацій і приватного сектору, а також забезпечувати навчання викладачів і здобувачів освіти ефективному використанню доступних технічних засобів.

Фінансові обмеження в освітньому процесі під час воєнного стану створюють значні виклики для забезпечення його безперервності та якості. У зв'язку з перерозподілом державних ресурсів на потреби оборони та подолання наслідків військових дій, фінансування освітніх закладів часто зменшується. Це призводить до недостатнього забезпечення навчальних закладів матеріально-технічними ресурсами, необхідними для проведення занять [26].

Обмеження бюджету ускладнює закупівлю сучасного навчального обладнання, засобів зв'язку та програмного забезпечення, що особливо важливо в умовах дистанційного навчання. Відсутність фінансування також впливає на можливість проведення ремонтних робіт у пошкоджених закладах освіти, що може призводити до тривалих затримок у відновленні нормального навчального процесу.

Крім того, зменшення бюджетів ускладнює організацію позакласних заходів, спортивних змагань, олімпіад та інших активностей, які є важливими для всебічного розвитку учнів і студентів. Усе це вимагає пошуку додаткових джерел фінансування, співпраці з благодійними фондами та міжнародними організаціями для підтримки освітнього процесу в умовах воєнного стану [41].

Адаптація навчальних програм в освітньому процесі під час воєнного стану є необхідною для забезпечення його безперервності та відповідності новим умовам. Зміни в навчальних програмах можуть включати скорочення обсягу навчального матеріалу, пріоритизацію ключових тем і дисциплін, а також впровадження нових підходів до навчання, які враховують обмеження доступу до ресурсів і технічні труднощі.

Важливим аспектом адаптації є інтеграція дистанційних та змішаних форм навчання, що вимагає перегляду методів викладання і розробки нових матеріалів, які можна ефективно використовувати онлайн. Це також включає

навчання викладачів і учнів використанню цифрових інструментів і платформ для організації навчального процесу [29].

Крім того, в умовах воєнного стану важливо враховувати психологічний стан учнів і викладачів, тому навчальні програми можуть бути доповнені курсами з психологічної підтримки, розвитку стійкості та адаптації до стресових ситуацій.

Зміни також можуть торкатися форм оцінювання знань, що дозволяє враховувати обмежений доступ до навчальних ресурсів та індивідуальні обставини здобувачів освіти. Усе це сприяє створенню гнучких і адаптивних навчальних програм, які відповідають поточним викликам і забезпечують можливість отримання якісної освіти навіть в умовах воєнного стану.

1.2. Теоретичні підходи до удосконалення освітнього процесу в сфері фізичного виховання

Професійна підготовка вчителів фізичного виховання як фахівців галузі фізичної культури і спорту має відображати концептуальні положення фізичної культури: відповідати вимогам логіки й методології сучасної науки; органічно вписуватися в загальну теорію культури особистості та суспільства; давати можливість ставити й розв'язувати філософські, культурологічні, соціологічні, психологічні та педагогічні проблеми [37].

Крім того, підготовка майбутніх учителів фізичного виховання повинна враховувати актуальні тенденції розвитку освіти, зокрема компетентнісний підхід, інклюзивність, міждисциплінарність та інтеграцію сучасних технологій. Важливо, щоб фахівці не лише володіли ґрунтовними знаннями з теорії та методики фізичного виховання, а й мали практичні навички роботи з різними віковими та соціальними групами, розуміли специфіку роботи в умовах сучасного освітнього простору.

Особлива увага має приділятися формуванню професійних компетентностей, які включають здатність мотивувати учнів до активного способу життя, враховувати індивідуальні потреби та можливості дітей,

застосовувати інноваційні методи навчання, розвивати фізичні й психологічні якості особистості [16].

Також необхідно забезпечити взаємозв'язок теоретичної підготовки з практичною діяльністю, створюючи умови для проходження педагогічної практики в навчальних закладах, участі у професійних тренінгах, семінарах та проєктах, спрямованих на вдосконалення методики викладання фізичної культури. Такий підхід сприятиме підготовці компетентних, ініціативних та соціально відповідальних педагогів, здатних ефективно працювати в умовах сучасної освіти.

Виключна важливість фізичного виховання молодого покоління актуалізує проблему професійної підготовки вчителів фізичної культури, здатних до активної професійної самореалізації та саморозвитку, висуває високі вимоги до їхньої професійної компетентності [35]

У сучасних умовах освіти вчитель фізичної культури має не лише володіти ґрунтовними знаннями з методики викладання, анатомії, фізіології та педагогіки, а й бути готовим до впровадження інноваційних технологій навчання, використання інтерактивних методів, цифрових ресурсів та диференційованого підходу до учнів.

Особливого значення набуває формування у майбутніх учителів фізичної культури здатності мотивувати молодь до активного способу життя, залучати її до занять спортом, розвивати фізичні, морально-вольові та соціальні якості. Важливо, щоб педагог міг адаптувати навчальний процес до індивідуальних можливостей кожного учня, сприяв формуванню здоров'язберезувальної компетентності та розумінню значущості фізичної активності впродовж усього життя.

Водночас ефективна професійна підготовка вчителів фізичної культури вимагає оновлення освітніх програм, впровадження сучасних методик викладання, активної співпраці з науковими та спортивними установами, а також створення сприятливого середовища для саморозвитку й підвищення кваліфікації педагогів.

Компетентність викладачів є ключовим фактором ефективної підготовки фахівців фізичного виховання. Високий рівень професійних знань і навичок викладачів забезпечує якісне навчання студентів та формування у них необхідних компетенцій для майбутньої професійної діяльності [22].

Професійна компетентність викладачів включає знання сучасних методів і технологій навчання, володіння актуальними науковими досягненнями у сфері фізичного виховання та спорту, а також розуміння фізіологічних і психологічних особливостей учнів. Викладачі повинні бути здатні адаптувати свої методики до різних навчальних ситуацій і потреб студентів.

Важливою складовою є педагогічна майстерність викладачів, яка проявляється у вмінні організовувати навчальний процес, мотивувати студентів, створювати сприятливу атмосферу для навчання та формувати у студентів прагнення до постійного самовдосконалення. Викладачі повинні бути здатні інтегрувати теоретичні знання з практичними навичками, що є особливо важливим для фахівців фізичного виховання.

Крім того, викладачі повинні бути готові до впровадження інноваційних методів навчання, включаючи використання сучасних інформаційних технологій, онлайн-платформ і інтерактивних інструментів. Це дозволяє зробити навчальний процес більш динамічним і ефективним.

Постійне професійне зростання викладачів, участь у наукових дослідженнях, конференціях, семінарах і тренінгах також є важливим елементом їх компетентності. Це сприяє оновленню знань і впровадженню нових методик у навчальний процес[27].

Компетентність викладачів є визначальним фактором для підготовки висококваліфікованих фахівців у сфері фізичного виховання, які можуть ефективно працювати та сприяти розвитку здорового способу життя.

Інноваційні навчальні програми є важливим елементом ефективного освітнього процесу в підготовці фахівців фізичного виховання. Вони сприяють адаптації навчання до сучасних викликів і вимог, забезпечуючи студентів актуальними знаннями та навичками [2].

Такі програми інтегрують сучасні наукові досягнення у сфері фізичного виховання, спортивної науки, медицини, фізіології та психології. Це дозволяє студентам отримати ґрунтовні теоретичні знання та практичні навички, які відповідають сучасним стандартам і потребам ринку праці.

Інноваційні програми також передбачають впровадження новітніх технологій навчання, таких як використання цифрових платформ, інтерактивних інструментів, онлайн-ресурсів та симуляційних тренажерів. Це робить навчальний процес більш динамічним, інтерактивним і доступним для студентів з різними потребами та можливостями.

Проте, однією з проблем впровадження сучасних інформаційних технологій в фізичну культуру і спорт є те, що багато вишів не мають достатню кількість технічного обладнання. Не всім тренерам-викладачам технології полегшують життя і допомагають аналізувати успіхи або навпаки невдачі своїх підопічних, найчастіше їм важко пристосовуватися до використання сучасних технологій [16].

Не зважаючи на це, перевагою таких програми є міждисциплінарний підхід, що дозволяє студентам розвивати комплексне розуміння фізичного виховання, інтегруючи знання з інших галузей, таких як управління спортом, здоровий спосіб життя, реабілітація та рекреація.

Інноваційні навчальні програми акцентують увагу на практичній підготовці, що передбачає активне залучення студентів до практичних занять, стажувань у спортивних клубах, організації спортивних заходів та роботи з різними групами населення. Це дозволяє студентам отримати реальний досвід роботи та підготуватися до професійної діяльності [41].

Оновлення змісту навчальних програм відповідно до змін у соціальному та спортивному середовищі забезпечує підготовку конкурентоспроможних фахівців, здатних працювати в умовах динамічних змін та інновацій. Інноваційні програми сприяють формуванню у студентів критичного мислення, креативності, навичок адаптації та професійного розвитку.

Підготовка фахівця фізичного виховання в контексті оволодіння ним певним рівнем знань і навичок на даний момент потребує остаточного витіснення із закладу вищої освіти ілюзійних та застарілих підходів, розбудови навчального процесу за новими стандартами, сучасними технологіями, новітніми науковими уявленнями про світ, місце і роль людини в ньому, перспективи розвитку цивілізації у XXI столітті [6].

Це передбачає впровадження компетентнісного підходу, що орієнтується не лише на засвоєння теоретичних знань, але й на формування практичних умінь, здатності до критичного мислення, творчого підходу до розв'язання професійних завдань. Особливу роль у цьому процесі відіграють сучасні цифрові технології, інтерактивні методи навчання, моделювання реальних виробничих ситуацій, що сприяє розвитку професійної мобільності майбутніх фахівців.

Також важливим аспектом є адаптація освітніх програм до вимог ринку праці, залучення роботодавців до процесу підготовки студентів, впровадження дуальної освіти, стажувань та практичного навчання. Усе це сприятиме формуванню конкурентоспроможного спеціаліста, здатного не лише виконувати професійні обов'язки, а й творчо їх переосмислювати, бути ініціативним, відкритим до змін та готовим до постійного професійного розвитку [44].

Практична підготовка є ключовим фактором ефективного освітнього процесу в підготовці фахівців фізичного виховання. Вона забезпечує можливість застосування теоретичних знань на практиці, що сприяє розвитку професійних навичок і готовності до реальної роботи в галузі фізичного виховання та спорту.

Основним компонентом практичної підготовки є активне залучення студентів до проведення занять з фізичної культури, спортивних тренувань та організації різних спортивних заходів. Це дозволяє майбутнім фахівцям отримати досвід роботи з різними віковими та соціальними групами, розвинути

навички комунікації, управління групами та адаптації навчальних програм під індивідуальні потреби [38].

Практичні заняття, стажування та практикуми в навчальних закладах, спортивних клубах, оздоровчих центрах та інших установах дають студентам можливість ознайомитися з різними аспектами професійної діяльності. Вони отримують навички планування і проведення фізкультурно-оздоровчих заходів, оцінювання фізичної підготовки, надання першої медичної допомоги та розробки індивідуальних програм тренувань.

Практична підготовка також включає участь у наукових дослідженнях, що дозволяє студентам розвивати навички критичного мислення, аналізу даних та впровадження інновацій у навчальний процес. Це сприяє формуванню у студентів здатності до постійного професійного розвитку та адаптації до нових викликів у сфері фізичного виховання [22].

Крім того, практична підготовка допомагає студентам зрозуміти реальні умови та виклики, з якими вони можуть зіткнутися у своїй майбутній професійній діяльності, що сприяє формуванню впевненості у своїх силах і професійній компетентності.

Матеріально-технічне забезпечення є одним із ключових факторів ефективного освітнього процесу в підготовці фахівців фізичного виховання. Наявність сучасної інфраструктури, обладнання та ресурсів створює сприятливі умови для проведення навчальних занять, практичних тренувань і наукових досліджень.

Спортивні зали, стадіони, тренажерні комплекси, басейни та спеціалізовані приміщення є необхідними для забезпечення якісної практичної підготовки студентів. Вони дозволяють проводити тренування в реальних умовах, відпрацьовувати техніку виконання фізичних вправ, організовувати спортивні змагання та заходи [2].

Сучасне обладнання, таке як тренажери, спортивний інвентар, мультимедійні системи та інтерактивні навчальні матеріали, підвищує ефективність навчального процесу, дозволяючи студентам використовувати

новітні технології у своїй підготовці. Це сприяє розвитку навичок роботи з сучасними засобами, які вони зможуть використовувати у своїй професійній діяльності.

Також важливим аспектом є забезпечення доступу до цифрових ресурсів, таких як онлайн-платформи, бази даних, відеоматеріали та навчальні програми. Це дозволяє студентам отримувати додаткові знання, підвищувати свою кваліфікацію та розширювати професійний кругозір.

Належне матеріально-технічне забезпечення сприяє створенню комфортних умов для навчання, підвищує мотивацію студентів і дозволяє максимально ефективно використовувати час на заняттях. Воно також є важливим для проведення досліджень у галузі фізичного виховання, що сприяє розвитку науки та підвищенню якості освітнього процесу.

Інтеграція теоретичних знань і практики є важливим фактором ефективного освітнього процесу в підготовці фахівців фізичного виховання. Вона забезпечує глибоке розуміння студентами теоретичних аспектів дисципліни та їхнє ефективне застосування у практичній діяльності [27].

Теоретичні знання з таких предметів, як анатомія, фізіологія, педагогіка, психологія та методика фізичного виховання, є основою для формування розуміння процесів, що відбуваються під час фізичних навантажень. Ці знання допомагають студентам зрозуміти, як різні фактори впливають на фізичний розвиток і здоров'я людини.

Практична підготовка дає можливість застосовувати ці теоретичні знання в реальних умовах. Студенти навчаються планувати, організовувати та проводити фізкультурно-оздоровчі заняття, оцінювати фізичний стан учнів і розробляти індивідуальні програми тренувань. Це дозволяє їм отримати необхідні навички для роботи в школах, спортивних клубах, реабілітаційних центрах та інших установах.

Інтеграція теорії і практики також сприяє розвитку аналітичних і критичних навичок у студентів, оскільки вони освоюють вміння аналізувати різні підходи, адаптувати теоретичні концепції до практичних ситуацій і

знаходити найбільш ефективні методи роботи. Це підвищує їхню готовність до вирішення реальних проблем, які можуть виникнути в професійній діяльності [41].

Такий підхід забезпечує більш глибоке і комплексне розуміння студентами свого фаху, сприяє формуванню професійної компетентності та підвищує якість підготовки фахівців фізичного виховання. Інтеграція теоретичних знань і практики дозволяє студентам бути більш адаптованими до сучасних викликів та вимог ринку праці, що робить їх конкурентоспроможними фахівцями у своїй галузі.

Психолого-педагогічна підтримка є важливим фактором ефективного освітнього процесу в підготовці фахівців фізичного виховання. Вона сприяє формуванню у студентів необхідних особистісних і професійних якостей, що забезпечують успішну професійну діяльність та адаптацію до викликів у сфері фізичного виховання.

Цей вид підтримки допомагає студентам розвивати навички емоційної стійкості, самоконтролю, ефективної комунікації та співпраці, що є необхідними для роботи з різними групами людей. Викладачі і психологи допомагають студентам навчитися керувати своїми емоціями, вирішувати конфлікти, долати стресові ситуації та підтримувати мотивацію до навчання [22].

Психолого-педагогічна підтримка також сприяє розвитку лідерських якостей, що є важливими для майбутніх фахівців фізичного виховання, які часто виконують роль наставників, тренерів або організаторів спортивних заходів. Під час навчання студенти отримують знання про те, як мотивувати інших, формувати командний дух і створювати позитивну навчальну атмосферу.

Крім того, підтримка у цій сфері допомагає студентам розвивати навички роботи з дітьми, підлітками та дорослими, враховуючи їхні індивідуальні особливості, потреби та можливості. Це особливо важливо для адаптації навчальних програм і підходів до різних груп населення.

Іншим важливим аспектом є сприяння розвитку професійної рефлексії, яка допомагає студентам аналізувати свій досвід, визначати сильні та слабкі сторони, а також шляхи для подальшого професійного розвитку.

Партнерство з професійними організаціями є важливим фактором ефективного освітнього процесу в підготовці фахівців фізичного виховання. Така співпраця забезпечує студентам доступ до сучасних практик, підвищує якість навчання та сприяє їхньому професійному розвитку [2].

Професійні організації, такі як спортивні федерації, асоціації тренерів, реабілітаційні центри та оздоровчі комплекси, надають студентам можливість проходити практику, стажування та брати участь у різноманітних проєктах. Це дозволяє їм здобувати цінний практичний досвід, знайомитися з реальними умовами роботи та застосовувати отримані теоретичні знання на практиці.

Співпраця з професійними організаціями також сприяє розширенню мережі контактів студентів, що є важливим для їхнього подальшого працевлаштування. Під час стажувань та спільних заходів студенти мають можливість налагодити контакти з потенційними роботодавцями та отримати рекомендації для подальшого розвитку кар'єри [27].

Крім того, професійні організації часто проводять семінари, тренінги, конференції та майстер-класи, які дають студентам доступ до новітніх знань і технологій у сфері фізичного виховання та спорту. Участь у таких заходах сприяє розвитку професійних компетенцій, підвищенню рівня обізнаності про сучасні тенденції та інновації.

Співпраця з професійними організаціями також може сприяти інтеграції студентів у міжнародні професійні спільноти, що відкриває нові можливості для обміну досвідом, участі у міжнародних проєктах та підвищення кваліфікації [41].

Таким чином, партнерство з професійними організаціями є важливою складовою підготовки фахівців фізичного виховання, яке забезпечує практичний досвід, розширює професійні можливості та сприяє формуванню конкурентоспроможних фахівців на ринку праці.

Теоретичні підходи до покращення освітнього процесу в галузі фізичного виховання під час воєнного стану ґрунтуються на впровадженні сучасних методик, технологій та адаптивних стратегій, які забезпечують збереження ефективності навчання навіть в умовах кризи.

Інноваційні методи навчання є ефективним засобом удосконалення освітнього процесу в сфері фізичного виховання, особливо в умовах сучасних викликів, таких як воєнний стан. Ці методи сприяють підвищенню мотивації студентів, покращенню їхньої залученості до навчального процесу та забезпечують інтерактивність і гнучкість навчання.

Одним із ключових інноваційних методів є використання віртуальних тренажерів і симуляцій, які дозволяють студентам відпрацьовувати практичні навички в безпечному та контрольованому середовищі. Це особливо важливо в умовах обмеженого доступу до реальних спортивних об'єктів або обладнання. Симуляції допомагають студентам краще зрозуміти фізичні процеси, розвивати координацію та тактичне мислення [21].

Ігрові методи навчання також активно використовуються для підвищення інтересу до занять. Вони включають використання елементів гейміфікації, таких як змагання, рівні складності, нагороди за досягнення. Це стимулює активність студентів, сприяє розвитку командної роботи, лідерських навичок і формуванню здорової конкуренції.

Інтеграція мультимедійних ресурсів відеоуроків, інтерактивних презентацій, онлайн-курсів дозволяє розширити можливості навчання, забезпечити доступ до актуальної інформації та сучасних методик тренування. Такі ресурси допомагають урізноманітнити навчальний процес, роблять його більш цікавим та доступним.

Онлайн-платформи та мобільні додатки для відстеження фізичної активності, фітнес-програм і тренувань надають можливість студентам займатися самостійно, під контролем викладачів. Це підвищує автономність студентів і їхню відповідальність за власний навчальний процес.

Застосування інноваційних методів навчання сприяє створенню динамічного, адаптивного освітнього середовища, яке враховує індивідуальні потреби студентів, дозволяє підвищити якість навчання та підготувати фахівців, здатних ефективно діяти в сучасних умовах [39].

Дистанційне навчання виступає одним із ключових інструментів оптимізації освітнього процесу в галузі фізичного виховання, особливо в умовах воєнного стану або інших кризових ситуацій, коли традиційні форми навчання можуть бути обмежені або недоступні. Воно дозволяє забезпечити безперервність навчального процесу, навіть коли фізична присутність студентів і викладачів у навчальних закладах неможлива.

Однією з основних переваг дистанційного навчання є гнучкість у навчальному процесі. Студенти можуть навчатися у зручний для себе час і в будь-якому місці, що забезпечує зручність для тих, хто змушений переїжджати або знаходиться в умовах обмеженого доступу до освітніх установ. Використання онлайн-платформ дозволяє викладачам проводити лекції, тренування, практичні заняття, а також організовувати тестування і зворотний зв'язок з студентами.

Для фізичного виховання дистанційне навчання може включати віртуальні тренування та онлайн-консультації, де викладачі надають індивідуальні рекомендації щодо фізичної активності, вправ і спортивних навичок. Студенти можуть отримувати завдання на виконання, брати участь у відеоуроках або тренуваннях через спеціалізовані додатки, а також вести моніторинг своїх досягнень за допомогою мобільних додатків [2].

Інтерактивні ресурси у вигляді відеоуроків, презентацій, чатів та форумів дають можливість зберегти інтерактивність навчального процесу, сприяють розвитку самостійності студентів і заохочують їх до участі в групових обговореннях.

Незважаючи на певні обмеження, такі як відсутність безпосереднього фізичного контакту, дистанційне навчання стає ефективним інструментом для збереження та розвитку освітнього процесу в сфері фізичного виховання в

умовах воєнного стану. Воно дозволяє забезпечити доступ до якісного навчання та підтримувати фізичну активність студентів навіть у найскладніших умовах.

Індивідуалізація навчання є фундаментальним інструментом покращення освітнього процесу в галузі фізичного виховання, оскільки вона враховує індивідуальні потреби, можливості та особливості кожного студента. Цей підхід дозволяє адаптувати навчальний процес до рівня підготовленості студентів, їхніх фізичних здібностей та інтересів, що значно підвищує ефективність навчання [27].

Індивідуалізація навчання в сфері фізичного виховання може включати персоналізовані програми тренувань, які враховують фізичний стан студентів, їхні цілі та обмеження. Наприклад, для деяких студентів можуть бути розроблені спеціалізовані програми з реабілітації або адаптивного фізичного виховання, в той час як інші можуть працювати над досягненням спортивних результатів або підвищенням загальної фізичної підготовленості.

Такий підхід дозволяє підвищити мотивацію студентів, оскільки вони можуть бачити реальний прогрес та досягати особистих цілей, що сприяє їх більш активній участі в навчальному процесі. Важливим є також надання індивідуальних рекомендацій щодо харчування, відновлення, техніки виконання вправ та розвитку спортивних навичок.

Індивідуалізація також дозволяє враховувати психологічні аспекти навчання, адже кожен студент має свої особливості сприйняття навчального матеріалу, ступінь мотивації та рівень стресу. Врахування цих факторів дозволяє знизити рівень тривожності та сприяє більш комфортному навчальному середовищу [22].

Використання цифрових технологій також відіграє важливу роль в індивідуалізації навчання. Зокрема, за допомогою мобільних додатків або онлайн-платформ студенти можуть отримувати персоналізовані тренувальні плани, а викладачі можуть контролювати їхні результати, надавати корективи та поради.

Важливою ланкою безперервної професійної освіти фахівців фізичної культури і спорту є підвищення кваліфікації. Вона стимулює їхнє професійне зростання, що створює умови для актуалізації професійно-психологічного потенціалу особистості, забезпечуючи соціальний захист майбутнього вчителя шляхом підвищення його конкурентоспроможності на ринку праці [44].

Також важливим є розвиток цифрових компетенцій викладачів, адже здатність працювати з різноманітними онлайн-ресурсами, програмами для аналізу фізичних показників та іншими цифровими інструментами дозволяє створювати більш ефективне і сучасне навчальне середовище. Уміння поєднувати традиційні методи з новітніми технологіями дозволяє викладачам бути гнучкими та оперативно реагувати на будь-які зміни в освітньому процесі.

Підвищення кваліфікації також включає в себе психологічну підготовку викладачів, оскільки вони мають володіти навичками підтримки студентів в умовах стресу, тривоги або невизначеності, що може бути особливо важливо в умовах воєнного стану. Психологічна підтримка студентів є важливою складовою навчального процесу, що сприяє збереженню їхньої мотивації та емоційного благополуччя [27].

Крім того, участь у програмах підвищення кваліфікації дозволяє викладачам отримувати нові педагогічні навички, розвивати творчий підхід до навчання та вдосконалювати методи оцінювання результатів студентів. Це дає змогу адаптувати навчальний процес до індивідуальних потреб студентів, створюючи максимально ефективне середовище для їх розвитку.

Практичний досвід є невід'ємною складовою вдосконалення освітнього процесу в сфері фізичного виховання, оскільки дана галузь потребує не лише теоретичних знань, а й активного застосування отриманих знань на практиці. Такий підхід допомагає студентам краще засвоювати навчальний матеріал, розвивати практичні навички та адаптуватися до реальних умов роботи в галузі.

Одним з основних аспектів залучення практичного досвіду є проведення практичних занять, на яких студенти безпосередньо застосовують отримані теоретичні знання. Це можуть бути тренування, спортивні ігри,

змагання або спеціалізовані фізичні вправи, що дозволяють студентам працювати над фізичними показниками, вдосконалювати техніку та тактику виконання вправ [41].

Інтернування та стажування в спортивних установах, школах або спортивних клубах дозволяє студентам отримати реальний досвід роботи з учнями та спортсменами. Вони можуть спостерігати за діяльністю досвідчених тренерів, брати участь у підготовці спортсменів, а також вчитися організації фізкультурно-оздоровчих заходів. Такий досвід є важливим не тільки для розвитку професійних навичок, але й для формування відповідальності та лідерських якостей.

Ще одним важливим елементом є участь у наукових і дослідницьких проектах, що пов'язані з фізичним вихованням і спортом. Це може бути робота над вдосконаленням методик тренувань, аналіз фізичних навантажень або розробка нових спортивних технологій. Така діяльність дає студентам можливість отримати практичний досвід у застосуванні наукових знань для вирішення конкретних проблем, що виникають у спортивній практиці.

Залучення до волонтерської діяльності, участь у організації спортивних заходів або в спортивних таборах також дозволяє студентам здобути практичний досвід у реальних умовах, розвиваючи свої організаційні та комунікативні навички. Це важливий етап у підготовці майбутніх фахівців фізичного виховання, оскільки він дозволяє краще зрозуміти специфіку роботи в галузі та навчитися ефективно взаємодіяти з різними категоріями людей [28].

1.3. Стратегічне планування як інструмент удосконалення освітнього процесу

У сфері фізичного виховання стратегічне планування є необхідним для забезпечення постійного вдосконалення навчального процесу та адаптації до змінних умов, таких як технічні інновації, соціальні виклики або кризові ситуації. Процес стратегічного планування в освітньому контексті включає кілька основних етапів: аналіз поточної ситуації, визначення стратегічних

цілей, розробку стратегій і планів дій, впровадження змін, оцінку результатів і коригування стратегії. Стратегічне планування допомагає забезпечити довгострокову стійкість освітнього процесу в сфері фізичного виховання, дозволяючи врахувати зміни в суспільстві, науці та технологіях, а також адаптувати навчальний процес до нових вимог. У результаті це веде до покращення якості освіти, підвищення рівня фізичної підготовленості студентів та їх готовності до реальних умов професійної діяльності [32].

Вивчення поточної ситуації є фундаментальною складовою стратегічного планування освітнього процесу, оскільки воно дозволяє оцінити наявний стан, виявити проблеми та визначити можливості для вдосконалення. Цей етап дає змогу точно зрозуміти, де знаходиться освітній процес зараз, і які аспекти потребують змін або удосконалення для досягнення стратегічних цілей.

Важливо провести оцінку існуючих навчальних програм, методів викладання та навчальних матеріалів, щоб визначити, чи відповідають вони сучасним вимогам і стандартам. Це дозволить зрозуміти, чи ефективно сприяють вони досягненню цілей освітнього процесу, чи є необхідність в оновленні або адаптації. Також важливо оцінити результати навчання студентів, що дасть змогу виявити рівень засвоєння матеріалу та фізичної підготовленості. Результати тестувань, контрольних робіт, практичних занять та змагань допоможуть визначити, наскільки ефективно студенти набувають необхідні знання та навички.

Оцінка кваліфікації викладачів є ще одним важливим етапом, оскільки рівень підготовки педагогів безпосередньо впливає на успішність освітнього процесу. Це дозволяє зрозуміти, чи є потреба в підвищенні кваліфікації викладачів, щоб вони могли впроваджувати нові методики навчання [24].

Оцінка матеріально-технічної бази є необхідною для того, щоб перевірити, чи відповідають наявні спортивні об'єкти, обладнання та технологічні засоби сучасним вимогам і чи потрібно їх оновлювати для забезпечення якісного навчання.

Вивчення зовнішніх факторів, таких як економічна ситуація, соціальні зміни та законодавчі ініціативи, також важливе для стратегічного планування, оскільки дозволяє передбачити майбутні зміни та підготувати освітній процес до нових викликів.

Опитування та зворотний зв'язок від студентів, викладачів, батьків та інших учасників освітнього процесу допомагають отримати додаткову інформацію про якість навчання та атмосферу в навчальному середовищі.

Всі ці елементи аналізу створюють основу для подальшого стратегічного планування та допомагають визначити оптимальні напрямки для вдосконалення освітнього процесу в сфері фізичного виховання [17].

Оцінка результатів навчання є невід'ємною частиною стратегічного планування освітнього процесу, оскільки вона дозволяє визначити, наскільки ефективно студенти засвоюють навчальний матеріал і досягають поставлених освітніх цілей. Цей аналіз допомагає визначити сильні та слабкі сторони навчального процесу, що є важливим для подальшого вдосконалення та адаптації навчальних стратегій.

Оцінка результатів навчання включає кілька аспектів. Перш за все, це аналіз академічних досягнень студентів, таких як результати тестів, контрольних робіт, іспитів та практичних завдань. Ці показники дають змогу зрозуміти рівень знань та навичок студентів у конкретних предметах чи дисциплінах. Крім того, аналізу підлягають показники фізичної підготовленості, що є особливо важливим у сфері фізичного виховання. Це може включати результати фізичних тестів, змагань, а також індивідуальні досягнення студентів у розвитку фізичних якостей.

Аналіз також може охоплювати оцінку розвитку ключових компетентностей, таких як критичне мислення, комунікаційні навички, лідерство та здатність до самонавчання. Ці аспекти важливі для підготовки студентів до майбутньої професійної діяльності. Окрім академічних та фізичних результатів, важливо враховувати також рівень мотивації студентів та

їх задоволеність навчальним процесом. Це допомагає зрозуміти, наскільки навчальний процес є стимулюючим та підтримує інтерес до навчання [25].

Отримані дані аналізу результатів навчання використовуються для коригування навчальних програм, методик викладання та навчальних матеріалів. Це дозволяє більш ефективно адаптувати навчальний процес до потреб студентів і забезпечити досягнення стратегічних цілей освітнього процесу. Таким чином, аналіз результатів навчання є невід'ємною частиною стратегічного планування, що сприяє підвищенню якості освіти та підготовки кваліфікованих фахівців у сфері фізичного виховання.

Аналіз кваліфікації викладачів є важливою складовою стратегічного планування освітнього процесу, оскільки рівень професійної підготовки педагогічних безпосередньо впливає на якість навчання і, відповідно, на ефективність освітнього процесу. Це дозволяє виявити, чи мають викладачі необхідні знання, навички та досвід для реалізації сучасних методик викладання, а також чи готові вони впроваджувати нові підходи до навчання у відповідь на зміни в освітній сфері [18].

Аналіз кваліфікації викладачів охоплює кілька аспектів. Перш за все, це освітній рівень викладачів, включаючи наявність вищої освіти, відповідної спеціалізації та наукового ступеня. Важливо оцінити також рівень професійної підготовки, який може включати сертифікати, дипломи про додаткову освіту, а також участь у тренінгах і курсах підвищення кваліфікації, що підтверджують знання викладача про новітні методики навчання і технології. Також необхідно враховувати педагогічний досвід викладачів, зокрема, їх здатність працювати з різними категоріями студентів, включаючи тих, хто має різний рівень підготовки, та їх вміння адаптувати методи навчання до змінних умов.

Важливим аспектом є також здатність викладачів застосовувати інноваційні методи навчання. Оцінка того, як викладачі використовують сучасні технології, дистанційне навчання, інтерактивні методи викладання, дозволяє зрозуміти, наскільки вони готові до адаптації до нових умов. У сфері фізичного виховання це може включати впровадження нових

підходів до тренувальних програм, використання сучасних спортивних технологій або інтеграцію здоров'язберігаючих методик [32].

Не менш важливим є психологічний аспект кваліфікації викладачів. Це здатність викладачів мотивувати студентів, підтримувати їхній інтерес до навчання, створювати сприятливу атмосферу для розвитку фізичних і соціальних навичок. Також варто оцінити їх здатність до роботи в умовах стресу чи нестабільності, таких як воєнний стан або інші кризові ситуації.

Аналіз кваліфікації викладачів також включає виявлення потреб у додатковому професійному розвитку. Це дає змогу стратегічно планувати підвищення кваліфікації викладачів, організовувати тренінги, семінари, курси або інші форми освіти, які дозволять педагогам не лише вдосконалювати свої навички, але й бути готовими до змін у методиках викладання та умовах навчання [7].

Аналіз матеріально-технічної бази є ключовим елементом стратегічного планування освітнього процесу, оскільки він безпосередньо впливає на якість навчання і можливості для реалізації навчальних програм. Вона включає аналіз наявних ресурсів і обладнання, їх відповідність сучасним стандартам та потребам навчального процесу, а також визначення необхідності оновлення або модернізації.

Матеріально-технічна база охоплює кілька ключових аспектів. Перш за все, це оцінка спортивних об'єктів, таких як спортивні зали, майданчики, тренажерні зали, басейни та інші споруди, які використовуються для практичних занять у сфері фізичного виховання. Важливо перевірити, чи відповідають вони стандартам безпеки, чи забезпечують достатні умови для проведення занять, і чи є вони достатньо обладнаними для різних видів фізичної активності [25].

Також необхідно оцінити технічне обладнання, яке використовується для навчання, зокрема спортивний інвентар, тренажери, засоби вимірювання фізичних параметрів, мультимедійне обладнання та інші технологічні засоби.

Важливо зрозуміти, чи відповідають ці ресурси сучасним вимогам і чи здатні вони підтримувати інтерактивні та інноваційні методи навчання.

Оцінка включає також аналіз інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ), які використовуються для підтримки навчального процесу. Це може включати програмне забезпечення для дистанційного навчання, онлайн-платформи, електронні бібліотеки та інші цифрові ресурси, що сприяють ефективній організації навчального процесу. В умовах сучасних викликів, таких як дистанційне навчання, ці технології відіграють важливу роль у забезпеченні доступу до якісної освіти.

Важливим аспектом є також стан навчальних приміщень – аудиторій, лабораторій, кабінетів, які мають відповідати стандартам ергономіки, безпеки та сприяти комфортному навчанню. Оцінка цих приміщень допомагає визначити, чи потребують вони ремонту, модернізації або перепланування для забезпечення більш ефективного використання [20].

Оцінка матеріально-технічної бази також включає виявлення потреб у додаткових ресурсах. Це може стосуватися як фізичних ресурсів, так і фінансових чи людських, необхідних для покращення інфраструктури та забезпечення ефективного навчального процесу. На основі отриманих даних стратегічне планування може включати розробку планів щодо оновлення або розширення матеріально-технічної бази, а також пошук додаткових джерел фінансування для реалізації цих планів.

Аналіз зовнішніх факторів виступає одним із ключових аспектом стратегічного планування освітнього процесу, оскільки зовнішнє середовище може значно впливати на умови та ефективність навчання. Зовнішні фактори включають широкий спектр елементів, таких як соціальні, економічні, політичні, технологічні та культурні зміни, які можуть створювати як можливості, так і загрози для освітніх установ.

Соціальні фактори охоплюють демографічні зміни, такі як чисельність і структура населення, міграційні процеси, рівень освіченості населення, що впливають на попит на освіту та характер студентського контингенту. Зміни в

соціальних цінностях і очікуваннях також можуть впливати на пріоритети в освіті та підходи до навчання [24].

Економічні фактори включають стан економіки країни, рівень фінансування освіти, можливості працевлаштування випускників, які визначають доступність ресурсів для освітніх установ та впливають на їхню здатність забезпечувати якісне навчання. Економічні кризи або зміни у фінансуванні можуть призвести до скорочення ресурсів і вимагати адаптації освітніх програм.

Політичні фактори включають законодавчі зміни, державну політику в сфері освіти, реформи освітньої системи, а також політичну стабільність чи нестабільність, яка може впливати на безпеку навчального процесу, особливо в умовах воєнного стану. Політичні рішення можуть змінювати пріоритети в освіті, вимагаючи адаптації стратегій навчальних закладів [32].

Технологічні фактори включають розвиток нових технологій, цифровізацію освітнього процесу, інновації в методах навчання, які відкривають нові можливості для підвищення ефективності освіти. Зміни в технологічному середовищі можуть вимагати від навчальних закладів швидкої адаптації, впровадження нових інструментів та методик.

Культурні фактори включають національні традиції, мову навчання, культурні цінності, які можуть впливати на підходи до навчання, зміст освітніх програм та спосіб їх подачі. Врахування культурних аспектів важливе для забезпечення релевантності та ефективності навчання.

Вивчення зовнішніх факторів дозволяє освітнім закладам бути готовими до змін, швидко адаптуватися до нових умов і викликів, розробляти стратегії, які відповідають актуальним потребам та умовам середовища. Це сприяє формуванню гнучкого та стійкого освітнього процесу, здатного забезпечувати якісну освіту навіть у складних зовнішніх умовах [18].

Використання опитувань та отримання зворотного зв'язку є невід'ємною складовою стратегічного планування освітнього процесу, оскільки це дозволяє отримати цінну інформацію від усіх зацікавлених сторін – студентів,

викладачів, адміністрації та роботодавців. Ці дані допомагають оцінити ефективність навчальних програм, виявити потреби та очікування учасників освітнього процесу, а також знайти можливості для покращення якості освіти.

Опитування студентів є одним із основних джерел зворотного зв'язку. Воно дозволяє з'ясувати рівень задоволеності студентів навчальним процесом, методами викладання, якістю навчальних матеріалів, умовами навчання та іншими аспектами. Опитування також допомагає виявити проблеми, з якими стикаються студенти, їхні пропозиції та побажання щодо покращення навчання.

Зворотний зв'язок від викладачів є не менш важливим. Він дозволяє зрозуміти, як викладачі оцінюють ефективність своїх методик, які труднощі вони відчують у процесі навчання, і які інноваційні підходи вони готові впроваджувати. Зворотний зв'язок від викладачів допомагає визначити потреби у підвищенні кваліфікації та розвитку професійних компетенцій [25].

Використання опитувань та зворотного зв'язку у стратегічному плануванні сприяє формуванню гнучкого та адаптивного освітнього процесу, який відповідає актуальним потребам і очікуванням учасників. Це допомагає забезпечити високий рівень якості освіти, що є ключовим фактором у підготовці конкурентоспроможних фахівців [24].

Висновки до 1 розділу

Воєнний стан порушує функціонування навчальних закладів, ускладнює навчальний процес та вимагає нових підходів для забезпечення безперервності освіти. Стрес і емоційне вигорання знижують мотивацію учасників освітнього процесу, що потребує впровадження психологічної підтримки та інтерактивних методів навчання. Перебої з електропостачанням та відсутність необхідного обладнання створюють перешкоди для дистанційного навчання. Адаптація навчальних програм до нових умов і врахування психологічних аспектів є важливими для підтримки якості освіти під час воєнного стану.

Інноваційні програми адаптують освіту до сучасних вимог, інтегруючи новітні знання та технології для підготовки конкурентоспроможних

фахівців. Матеріально-технічне забезпечення підвищує ефективність навчального процесу завдяки сучасному обладнанню і цифровим ресурсам. Психолого-педагогічна підтримка допомагає студентам формувати важливі особистісні та професійні якості. Партнерство з професійними організаціями розширює можливості для практичного досвіду та підвищення шансів на працевлаштування.

Дистанційне навчання дозволяє зберегти безперервність навчання та підтримувати фізичну активність студентів, навіть коли традиційні форми навчання недоступні. Індивідуалізація навчання покращує ефективність освіти. Підвищення кваліфікації викладачів є необхідним для впровадження інновацій та підтримки студентів в умовах стресу.

Стратегічне планування в сфері фізичного виховання необхідне для адаптації освітнього процесу до змін. Аналіз поточної ситуації допомагає визначити слабкі сторони та можливості для вдосконалення навчальних програм. Оцінка результатів навчання дозволяє коригувати навчальний процес. Кваліфікація викладачів має велике значення для ефективності навчання і потребує постійного вдосконалення. Матеріально-технічна база повинна відповідати сучасним вимогам для підтримки інноваційних методів навчання. Зовнішні фактори впливають на освітній процес і повинні враховуватися при стратегічному плануванні. Зворотний зв'язок від учасників освітнього процесу допомагає вдосконалювати програми та методики для відповідності сучасним вимогам.

РОЗДІЛ II

МЕТОДИ ТА ОРГАНІЗАЦІЯ ДОСЛІДЖЕННЯ

2.1. Методи дослідження

Для розв'язання поставлених завдань дослідження в роботі був використаний комплекс дослідницьких методів:

- аналіз науково-методичної літератури;
- анкетування за допомогою гугл-форми;
- математико-статистична обробка даних.

2.1.1. Аналіз науково-методичної літератури

Теоретичний аналіз літературних джерел був проведений з метою вивчення положень теорії й практики досліджуваних питань. Проаналізовано науково-методичні посібники, статті, збірники наукових робіт, а саме матеріали, у яких висвітлюється стратегічні аспекти удосконалення освітнього процесу майбутніх фахівців фізичного виховання в умовах воєнного стану.

Через аналіз наукових праць було здійснено пошук ефективних стратегій і методів, які можуть бути впроваджені в процес фізичного виховання для забезпечення його ефективності в умовах нестабільної ситуації.

На основі аналізу науково-методичної літератури були сформульовані теоретичні висновки, що дозволять розробити конкретні стратегії для удосконалення освітнього процесу в умовах воєнного стану.

2.1.2 Анкетування за допомогою гугл-форми

Для виявлення особливостей організації освітнього процесу майбутніх фахівців фізичного виховання в умовах воєнного стану було проведено анкетування за допомогою Google Форми, яке складало 14 питань. Їх зміст полягав у суб'єктивній оцінці студентів поточного освітнього процесу; проблемах, що зумовлюють зниження його ефективності; визначені необхідних складових для покращення результатів навчання. У ньому взяли участь 17 студентів 4 курсу Київського столичного університету імені Бориса Грінченка

спеціальності фізичне виховання. Даний метод дозволив зібрати кількісні та якісні дані щодо думки студентів про ефективність освітніх стратегій в сучасних умовах.

За допомогою анкетування було оцінено, як студенти сприймають зміни в освітньому процесі, застосування інших методів навчання та вимог до здобувачів освіти, доступність ресурсів. Це допомогло виявити потреби студентів у покращенні навчального процесу, визначити їхні професійні побоювання, очікування та пропозиції щодо удосконалення фізичного виховання в умовах воєнного стану.

2.1.3. Математико-статистична обробка даних

У бакалаврській роботі застосовано обчислення й інтерпретація отриманих результатів у ході проведеного дослідження, визначення середнього арифметичного, визначення відсоткового співвідношення, правильне їх оформлення та представлення.

Після збору даних за допомогою анкетування через Google Форму, було проведено статистичну обробку результатів дослідження. За допомогою математико-статистичних методів було визначено основні тенденції, кореляції та відмінності у відповідях.

2.2 Організація дослідження

Дослідження за темою бакалаврської роботи проводилося в період з вересня по травень 2024-25н.р. Всього у дослідженнях взяло участь 17 студентів 4 курсу Київського столичного університету імені Бориса Грінченка спеціальності фітнес та рекреація.

Методологічну та науково-теоретичну основу бакалаврської роботи склали форми, засоби і методи удосконалення освітнього процесу майбутніх фахівців фізичного виховання.

На першому етапі виконання (вересень - жовтень 2024 р.) знаходилася шляхом теоретичного аналізу та узагальнення доступної літератури,

конкретизувалися поставлена проблема і методичні підходи до її вирішення, формулювалися робоча гіпотеза та основні завдання дослідження.

На другому етапі (листопад 2024 - березень 2025 р.) було організовано і проведено анкетування за допомогою гугл-форми з метою перевірки ефективності експериментальної методики удосконалення освітнього процесу майбутніх фахівців фізичного виховання в умовах воєнного стану. Формулювалися висновки, розроблялися практичні рекомендації, проводилося технічне оформлення бакалаврської роботи.

На третьому етапі (квітень – травень 2025 р.) проаналізовано та узагальнено результати анкетування, сформульовані основні положення і висновки, здійснено оформлення бакалаврської роботи і підготовка до офіційного захисту.

РОЗДІЛ 3. АНАЛІЗ ВПЛИВУ УМОВ ВОЄННОГО СТАНУ НА ПРОФЕСІЙНЕ СТАНОВЛЕННЯ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ

3.1. Особливості навчального процесу у ЗВО на прикладі навчання студентів факультету здоров'я, фізичного виховання і спорту в умовах воєнного стану

У сучасних умовах повномасштабної війни в Україні система вищої освіти зіткнулася з низкою серйозних викликів, що потребують швидкої адаптації та впровадження нових підходів до організації навчального процесу. Заклади вищої освіти змушені оперативно реагувати на загрози безпеці, порушення логістики, часті зміни форм навчання, емоційне навантаження здобувачів освіти та викладачів. Особливо це стосується спеціальностей, що поєднують теоретичну підготовку з практичною діяльністю, зокрема фізичної культури. В таких умовах виникає необхідність переосмислення традиційних методів викладання, запровадження дистанційних форматів, гнучкого планування занять та посилення індивідуального підходу до студентів. Зростає роль самостійної роботи, внутрішньої мотивації до навчання, а також здатності студентів адаптуватися до нестабільного середовища.

У цьому контексті доцільно розглянути, як саме трансформувався навчальний процес у ЗВО, які чинники найбільше вплинули на якість освіти, а також якою мірою ці зміни торкнулися майбутніх учителів фізичної культури.

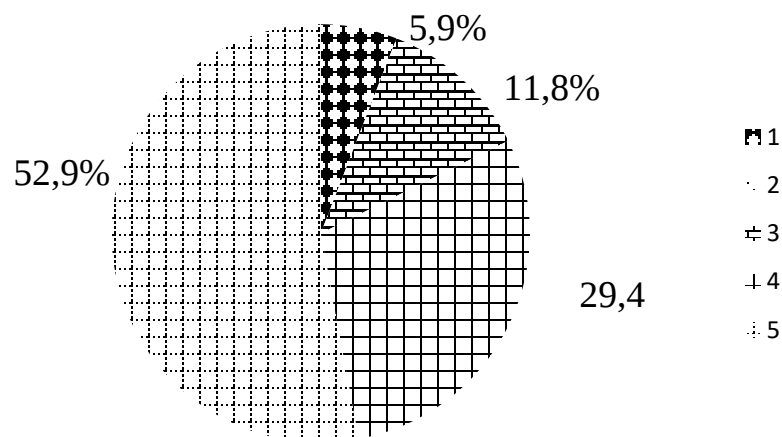

Рис. 3.1. Зростання усвідомленості студентів щодо важливості професії вчителя фізичної культури

Результати, подані на діаграмі, свідчать про помітне зростання усвідомлення студентами важливості професії вчителя фізичної культури в умовах воєнного стану. Найбільша частка респондентів (52,9%) оцінила це зростання на рівні 5 балів (максимально покращилося), ще 29,4% — на 4 бали, що в сукупності становить понад 80% позитивних відповідей. Такі результати можуть бути зумовлені кількома чинниками. Передусім, в умовах війни значно зростає соціальна значущість професії вчителя фізичної культури, адже він є не лише педагогом, а й важливою фігурою у формуванні фізичного та психічного здоров'я молоді, мотивації до активного способу життя, здатності протистояти стресу та загрозам. Крім того, активізація патріотичного виховання, зокрема через навчальні програми та студентські ініціативи, посилює розуміння ролі фізичного виховання у зміцненні морально-вольових якостей і готовності до самозахисту. Важливим чинником є й особистий досвід студентів, отриманий у складних умовах воєнного стану, евакуації чи волонтерської діяльності, що поглиблює розуміння важливості фізичної витривалості, самодисципліни й життєстійкості. До того ж, зміни в змісті освіти, включення до навчального процесу елементів практичної підготовки до дій у надзвичайних ситуаціях, тактичної грамотності чи фізичної реабілітації також підсилюють значущість професії.

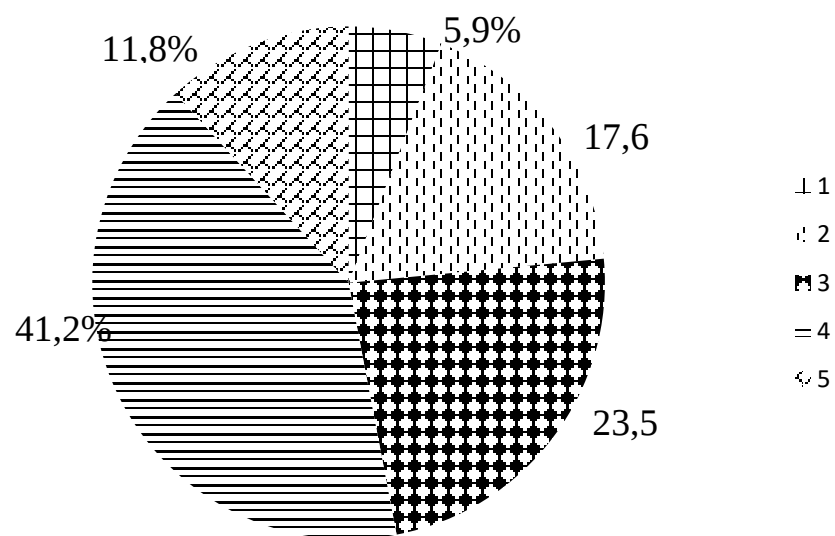

Рис. 3.2. Підвищення мотивації до навчання та професійного розвитку в умовах воєнного стану

Результати, подані на рис.3.2., демонструють загальну тенденцію до зростання мотивації студентів до навчання та професійного розвитку в умовах воєнного стану. Зокрема, 41,2% респондентів відзначили максимально високий рівень зростання мотивації (5 балів), ще 23,5% — 4 бали. У сукупності це становить майже дві третини всіх відповідей. Лише незначна частина студентів оцінила мотивацію як таку, що знизилася (1 бал — 5,9%, 2 бали — 17,6%).

Такі результати можуть бути пов'язані з переосмисленням студентами значущості власного професійного вибору. У ситуації загрози та нестабільності професія вчителя фізичної культури набуває нових сенсів — вона сприймається не лише як освітня, а й як соціально відповідальна та гуманітарно значуща.

Крім того, воєнний стан змушує студентів переглянути життєві пріоритети, цілі й плани, що часто призводить до посилення прагнення до самореалізації через освіту. Наявність викликів і обмежень нерідко сприяє активізації внутрішніх резервів, зростанню відповідальності за власне майбутнє та підвищенню дисциплінованості в навчанні.

Водночас наявність частки студентів з нижчими показниками мотивації (1–3 бали) свідчить про вплив таких чинників, як стрес, втрата рідних, вимушене переміщення, економічні труднощі, що можуть пригнічувати бажання до навчання та розвитку.

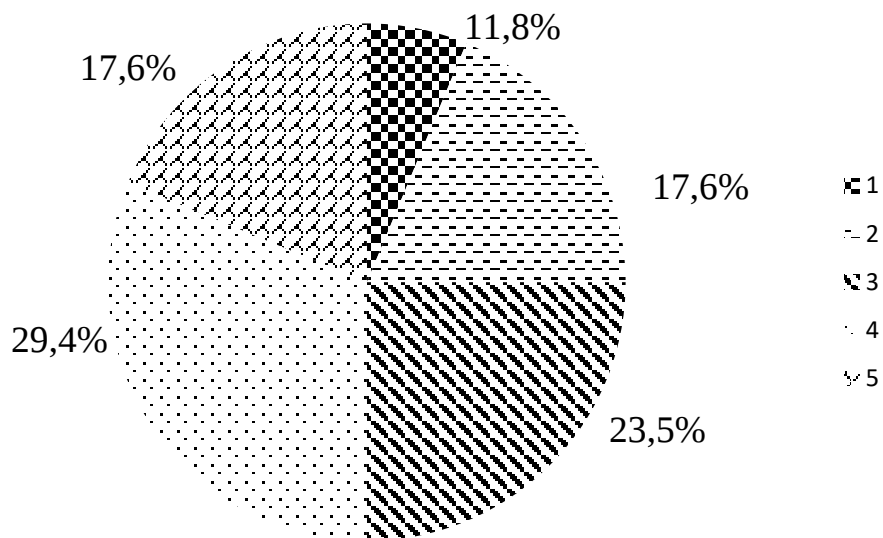

Рис. 3.3. Збільшення активності під час занять

23,5% опитаних відзначили, що їх успішність значно покращилася. Це може бути пов'язано з підвищенням особистої мотивації, важливістю фізичної культури в умовах війни, більш ефективною організацією самостійного навчання або доступом до сучасних онлайн-ресурсів.

Водночас 11,8% респондентів повідомили, що їх успішність дещо погіршилася, а 5,9% — що вона значно погіршилася. Це, ймовірно, пояснюється впливом зовнішніх чинників: стрес, переїзди, обмежений доступ до інтернету чи технічних засобів, психологічне виснаження або загальна нестабільність.

Відповідно до показників діаграми спостерігається тенденція до зростання активності у значної частини здобувачів освіти, хоча майже третина все ще відчуває труднощі. Це свідчить про потребу в подальшій адаптації форм навчання, індивідуальній підтримці студентів і розвитку мотиваційного середовища навіть за обмежених умов.

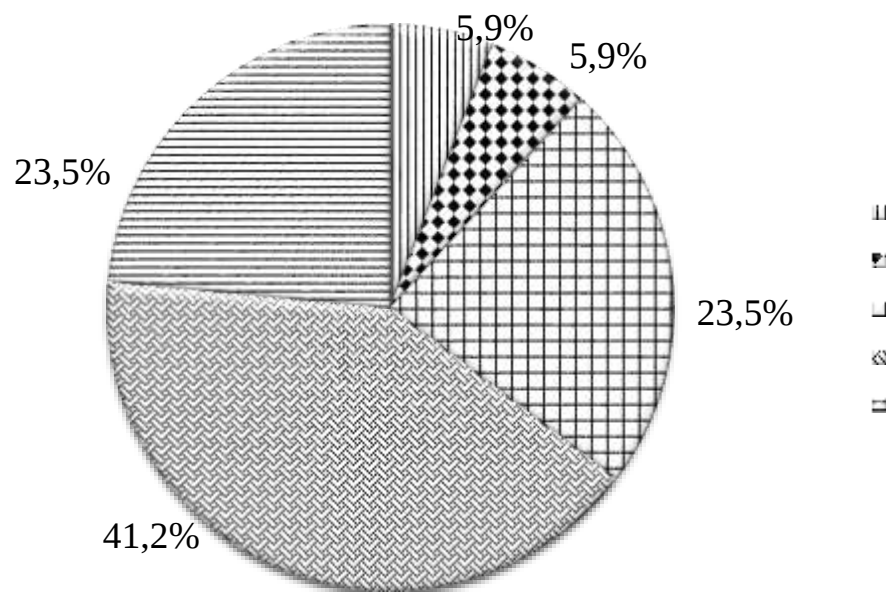

Рис. 3.4. Здатність адаптувати навчальні матеріали до сучасних викликів

Найбільша частка респондентів (41,2%) оцінила свій рівень адаптації на 4 бали, що свідчить про позитивну динаміку у розвитку відповідних умінь. Ще

23,5% надали найвищу оцінку — 5 балів, тобто загалом 64,7% респондентів вважають, що їхні навички адаптації суттєво зросли.

Це може бути пов'язано з активним впровадженням нових освітніх форматів, оновленням програм, підтримкою з боку викладачів і загартуванням у складних умовах (рис.3.4).

Частина здобувачів (23,5%) оцінила свій рівень як середній (3 бали), що, ймовірно, свідчить про усвідомлення потенціалу, але недостатню практику або досвід.

Невелика частка (по 5,9% відповідно) оцінила свої вміння низько (1 і 2 бали), що може бути пов'язано з труднощами технічного характеру, слабкою цифровою грамотністю, психологічним навантаженням або браком підтримки.

Загалом результати демонструють позитивну тенденцію у розвитку адаптивності здобувачів освіти, але також вказують на потребу в індивідуалізованій підтримці та подальшому методичному супроводі.

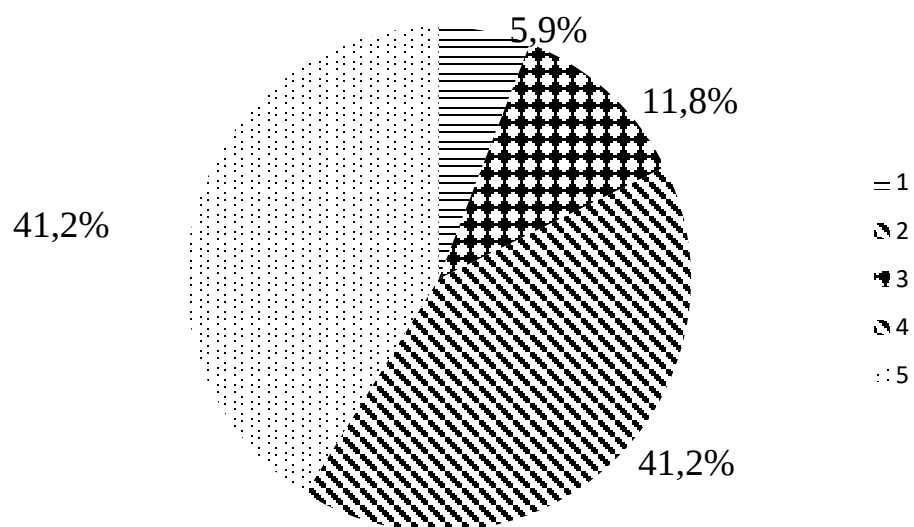

Рис. 3.5. Рівень відповідальності за власний професійний розвиток і підготовку до майбутньої педагогічної діяльності

Показники діаграми виявили, що більшість здобувачів освіти спеціальності фізичне виховання оцінили підвищення рівня відповідальності за власний професійний розвиток і підготовку до майбутньої педагогічної

діяльності на високому рівні. Зокрема, 41,2% обрали оцінку 4 і ще 41,2% — оцінку 5, що разом становить 82,4%. Такий результат свідчить про те, що в умовах нових викликів, зокрема змішаного або дистанційного навчання, студенти усвідомили необхідність самотійного вдосконалення, активного засвоєння знань і формування професійних компетентностей. Це також може бути пов'язано з потребою в адаптації до нових форматів освітнього процесу, прагненням бути конкурентоспроможними на ринку праці та посиленою увагою до якості власної підготовки. Лише 11,8% респондентів обрали середню оцінку (3), що може свідчити про часткову готовність, але ще не повну впевненість у власних діях або необхідність більшої підтримки. Найменша частка — 5,9% — поставила найнижчу оцінку (1), що, ймовірно, вказує на індивідуальні труднощі, недостатню мотивацію або зовнішні фактори, які заважають повноцінному фаховому зростанню. Загалом результати свідчать про високу самосвідомість і прагнення студентів відповідально ставитися до власного професійного становлення (рис.3.5).

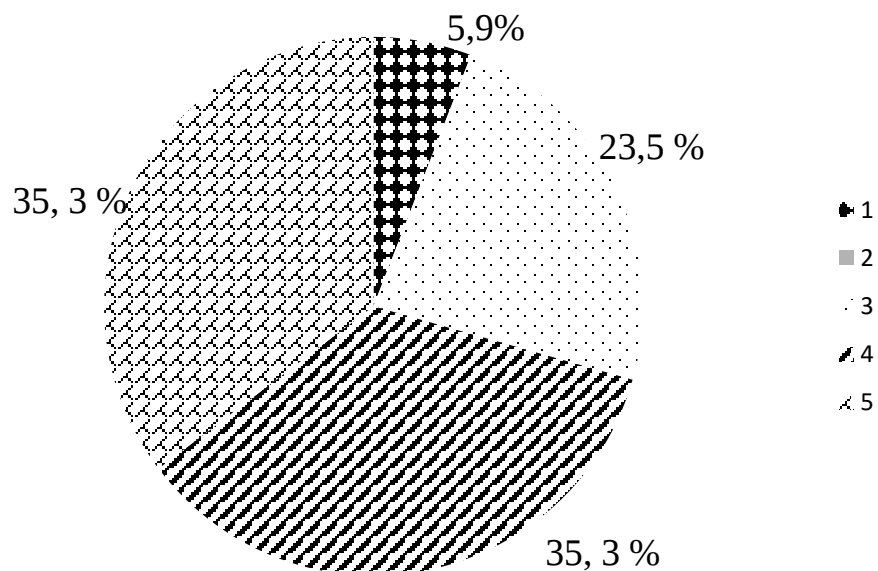

Рис. 3.6. Зацікавленість у самотійному вивченні додаткових матеріалів

Результати діаграми свідчать, що більшість здобувачів освіти спеціальності фізичне виховання виявили підвищений інтерес до самотійного вивчення додаткових матеріалів.

Зокрема, 35,3% респондентів оцінили рівень своєї зацікавленості на 4 бали, ще 35,3% — на 5 балів, тобто загалом 70,6% студентів продемонстрували високий рівень мотивації до самоосвіти. Це може бути пов'язано з потребою у постійному вдосконаленні в умовах нестабільного навчального процесу, бажанням бути більш компетентними у викладанні фізичної культури за нових умов, зокрема під час війни.

Значна частина респондентів (23,5%) обрали оцінку 3, що вказує на помірну зацікавленість, ймовірно, через обмеженість ресурсів, часу або недостатню звичку до самостійного навчання. Лише 5,9% поставили оцінку 1, що може свідчити про низький рівень внутрішньої мотивації, труднощі з доступом до якісних матеріалів або психологічні бар'єри.

Загалом результати відображають позитивну тенденцію до самостійного професійного зростання серед більшості студентів (рис.3.6).

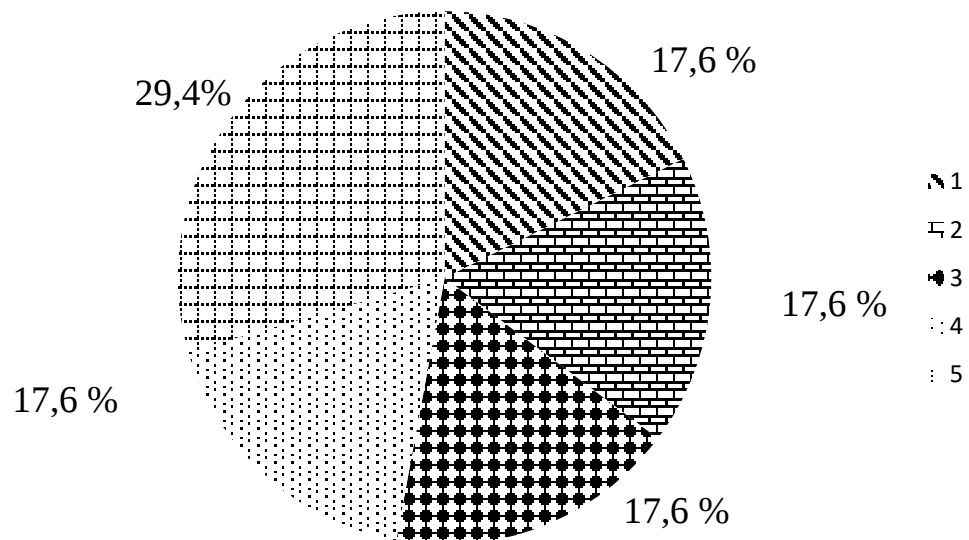

Рис.3.7. Активність у позааудиторних заходах, пов'язаних із фізичною культурою, педагогічною практикою, волонтерськими ініціативами або спортивними подіями

Результати діаграми демонструють досить рівномірний розподіл відповідей серед здобувачів освіти спеціальності фізичне виховання щодо активності в позааудиторних заходах.

По 17,6% опитаних обрали кожную з оцінок від 1 до 4, а найбільша частка (29,4%) — оцінку 5. Такий розподіл може свідчити про різний рівень залучення студентів до позанавчальної діяльності, що залежить від індивідуальних обставин, таких як наявність вільного часу, рівень мотивації, фізична або емоційна готовність, доступ до ініціатив і заходів, а також безпекова ситуація в регіоні.

Ті, хто обрали найвищі оцінки, ймовірно, відчують внутрішню потребу реалізовувати себе поза межами аудиторії, прагнуть до практичного досвіду, соціального впливу або волонтерської діяльності в умовах війни. Натомість ті, хто обрали нижчі оцінки, можуть стикатися з обмеженнями або ще не адаптувалися до нових форм активності.

Загалом діаграма свідчить про те, що хоча є група студентів із високою ініціативністю, значна частина ще перебуває на шляху до активної участі або не має відповідних можливостей (рис.3.7).

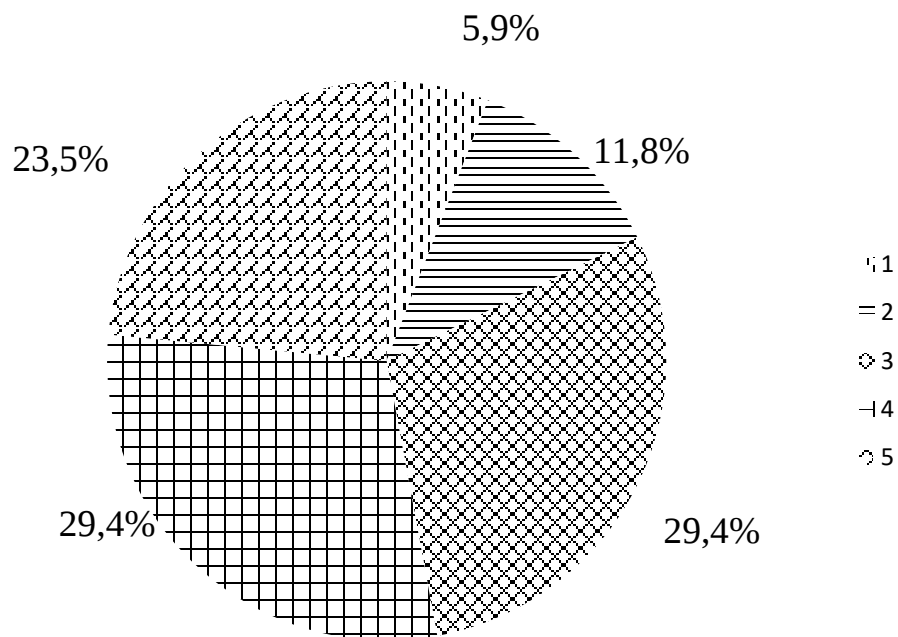

Рис. 3.8. Успішність у вивченні теоретичних і практичних аспектів методики викладання фізичної культури

Згідно з діаграмою, найбільша частка здобувачів освіти (29,4%) відповіла, що їх успішність залишилася на тому ж рівні.

Ще 29,4% зазначили, що вона дещо покращилася. Це свідчить про те, що значна частина студентів змогла зберегти або навіть трохи покращити свої результати попри складні умови. Причинами цього можуть бути адаптація до нових форматів навчання, індивідуальна відповідальність, гнучкість освітнього процесу, а також підтримка з боку викладачів.

23,5% опитаних відзначили, що їх успішність значно покращилася. Це може бути пов'язано з підвищенням особистої мотивації, важливістю фізичної культури в умовах війни, більш ефективною організацією самостійного навчання або доступом до сучасних онлайн-ресурсів.

Водночас 11,8% респондентів повідомили, що їх успішність дещо погіршилася, а 5,9% — що вона значно погіршилася. Це, ймовірно, пояснюється впливом зовнішніх чинників: стрес, переїзди, обмежений доступ до інтернету чи технічних засобів, психологічне виснаження або загальна нестабільність (рис.3.8).

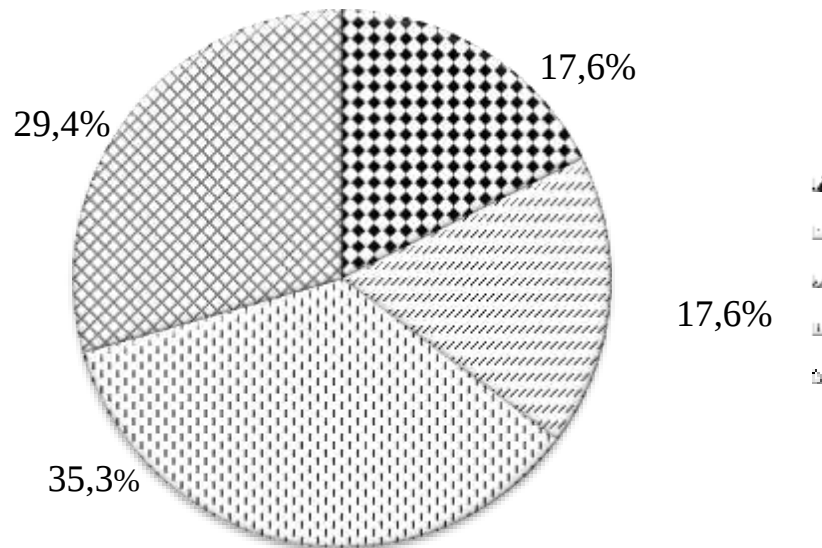

Рис.1.9. Запитання викладачам щодо методики навчання, адаптації фізичної культури до сучасних умов (наприклад, роботи з дітьми в укриттях, дистанційні заняття, фізична реабілітація)

Найбільша частка здобувачів освіти (35,3%) відповіла, що частіше ставлять запитання викладачам щодо методики навчання та адаптації фізичної

культури до сучасних умов (наприклад, робота з дітьми в укриттях, дистанційні заняття, фізична реабілітація). Ще 29,4% зазначили, що іноді ставлять такі запитання. Це свідчить про зростання інтересу до теми адаптації фізичного виховання в умовах війни та усвідомлення важливості практичної підготовки до роботи в реаліях сьогодення. Така активність може бути зумовлена прагненням студентів краще підготуватися до професійної діяльності, підвищеною мотивацією до навчання, а також відкритістю викладачів до спілкування.

Водночас 17,6% опитаних відповіли, що не стали частіше ставити запитання, а ще 17,6% — що ніколи не ставлять таких запитань. Це може бути пов'язано з індивідуальними особливостями студентів, низькою впевненістю в собі, відсутністю ініціативності, звичкою до пасивного засвоєння матеріалу або ж тим, що вони отримують відповіді з інших джерел, зокрема самостійно вивчаючи інформацію онлайн (рис.3.9).

Загалом результати вказують на позитивну тенденцію щодо зростання комунікативної активності серед здобувачів освіти. Водночас, частка менш активних студентів свідчить про потребу в додатковому стимулюванні їхньої участі в освітньому процесі та створенні умов для більш відкритого діалогу між студентами й викладачами.

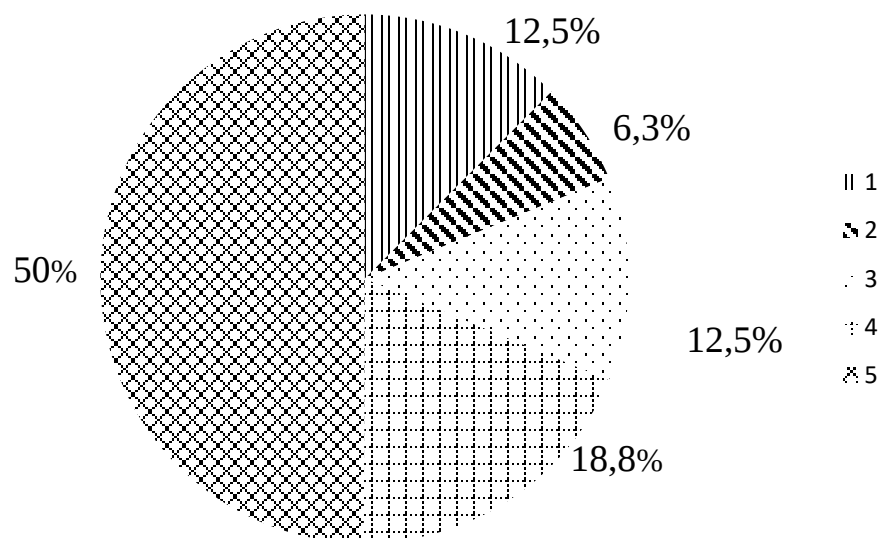

Рис. 3.10. Рівень взаємодії з одногрупниками та викладачами під час навчального процесу

Результати, представлені на рис.3.10 свідчать про таку динаміку у сприйнятті здобувачами освіти рівня взаємодії під час навчального процесу: 6,3% респондентів вважають, що взаємодія погіршилася (оцінка 1), 12,5% — оцінюють її як незначно гіршу або без змін (оцінка 2), ще 12,5% — оцінили зміни нейтрально (оцінка 3), 18,8% — вказали на певне покращення (оцінка 4), а 50% вважають, що рівень взаємодії суттєво покращився (оцінка 5).

Опитування здобувачів освіти також включало питання відкритого типу. Їх зміст полягав у визначенні: зайвих дисциплін, які не сприяють становленню професійної майстерності фахівця фізичного виховання; недостатньо висвітлених напрямках професійної роботи в контексті формування компетентностей; навчальних предметів необхідних для впровадження; впевненості у достатній кількості знань, вмінь та навичок, отриманих у ході навчання на бакалавраті, для початку професійної діяльності.

На питання стосовно виключення зайвих дисциплін студенти відповідали переважно, що таких немає або зауважували про наявність непотрібних тем та занадто великій кількості на деякі з них у предметі управління та нормативно-правове забезпечення в галузі фізичної культури і спорту. Такі відповіді студентів можуть бути зумовлені низкою об'єктивних і суб'єктивних чинників. Здобувачі освіти за спеціальністю "Фізичне виховання", як правило, більше зацікавлені у прикладних аспектах професії — методиках викладання, тренерській роботі, організації фізичних занять, тому теоретичні дисципліни, зокрема з правовим ухилом, можуть сприйматися як менш корисні або такі, що мають обмежене практичне застосування. Зауваження про "занадто велику кількість тем" може свідчити про надмірну деталізацію або дублювання інформації в межах дисципліни, що викликає втрату мотивації та інтересу до предмета. Якщо під час викладання не демонструється чіткий зв'язок між правовими аспектами і майбутньою професійною діяльністю (наприклад, як нормативні документи регулюють проведення змагань, діяльність тренера, роботу в школі), студенти можуть не усвідомлювати її важливості.

Стосовно не достатньо висвітлених напрямків здобувачі освіти відповіли, що мало уваги приділено дисциплінам, пов'язаним із спортивною психологією, реабілітацією, роботою з людьми з інвалідністю та менеджментом спортивної діяльності. Результати можуть бути зумовлені їхнім прагненням до більш комплексної та сучасної підготовки, що відповідає актуальним потребам професійної діяльності у сфері фізичної культури і спорту. Підвищена увага до спортивної психології може свідчити про усвідомлення важливості ментального супроводу спортсменів та учнів у процесі навчання і тренувань. Згадування про недостатню увагу до реабілітації та роботи з людьми з інвалідністю, ймовірно, пов'язане з розширенням сфер застосування фізичної культури, зокрема інклюзивного фізичного виховання, адаптивної фізичної культури та зростанням попиту на фахівців у цих напрямках. Недостатнє висвітлення тем, пов'язаних із менеджментом спортивної діяльності, може вказувати на потребу студентів у знаннях з організації спортивних заходів, управління спортивними установами, формування проєктної діяльності тощо, що є актуальним у сучасному професійному середовищі. Загалом такі відповіді відображають прагнення здобувачів освіти до більшої прикладності та практичної орієнтації навчальних дисциплін, а також до адаптації змісту освітньої програми до реальних викликів сучасної професії.

Відповіді студентів на питання щодо дисциплін, які б вони рекомендували для впровадження в переважній більшості включали: спортивний маркетинг, основи спортивної реабілітації, методику роботи з дітьми з особливими освітніми потребами, а також практичні тренінги з комунікації та лідерства. Вони зумовлені усвідомленням реальних потреб професійної діяльності у сфері фізичної культури і спорту, з якими вони зіткнулися під час навчання, проходження практики або участі в позанавчальній діяльності. Запропоновані дисципліни відображають запит на розширення прикладної складової підготовки фахівців. Зокрема, інтерес до спортивного маркетингу свідчить про розуміння важливості вміння просувати спортивні продукти, заходи та власну професійну діяльність у сучасному

медіапросторі. Включення основ спортивної реабілітації та методики роботи з дітьми з особливими освітніми потребами пов'язане з актуальністю інклюзивного підходу в освіті, а також з потребою в спеціалізованих знаннях для роботи з різними категоріями населення. Запит на практичні тренінги з комунікації та лідерства свідчить про прагнення студентів удосконалити навички взаємодії, керівництва та організації роботи в колективі, що є важливими для вчителя, тренера чи менеджера у сфері спорту. Отже, такі відповіді зумовлені бажанням здобувачів освіти мати більш сучасну, практично орієнтовану та різнопланову професійну підготовку, яка відповідатиме викликам сьогодення.

Результати опитування щодо наявності впевненості в достатній кількості знань, вмінь і навичок для початку професійної діяльності виявили, що здобувачі освіти її мають, проте вважають, що потрібно більше практичних занять і стажувань для глибшого розуміння професійної діяльності. Вони можуть бути спричинені поєднанням базової впевненості у своїх знаннях і водночас усвідомлення потреби в реальному практичному досвіді для повноцінного входження у професійну діяльність. Отримані теоретичні знання та сформовані під час навчання вміння створюють певний фундамент, однак без достатньої кількості практики вони не завжди дозволяють відчувати себе впевнено в реальних умовах роботи. Бажання мати більше практичних занять і стажувань може бути зумовлене розумінням складності й багатогранності професії вчителя фізичної культури, тренера чи фахівця у сфері спорту, де важливо не лише знати, а й вміти застосовувати знання в конкретних ситуаціях, ефективно взаємодіяти з різними категоріями учнів чи спортсменів, адаптувати підходи до умов навчального або тренувального процесу. Крім того, такі відповіді можуть відображати прагнення студентів до підвищення впевненості в собі через безпосередню участь у професійній діяльності під час навчання. Отже, подібна позиція свідчить про високий рівень мотивації до професійного зростання та бажання здобувачів освіти краще підготуватися до реалій майбутньої роботи.

Загалом, такі результати можуть бути пов'язані з кількома чинниками. По-перше, здобувачі освіти адаптувалися до нових форматів навчання, зокрема дистанційного або змішаного, що сприяло активнішому використанню цифрових інструментів комунікації: групових чатів, відеозустрічей, онлайн-платформ для спільної роботи. Це загалом посилило інтерактивність та динаміку взаємодії. По-друге, в умовах воєнного стану або інших кризових ситуацій зросла значущість спілкування як джерела емоційної підтримки, обміну важливою інформацією та колективного подолання труднощів. Крім того, багато викладачів почали впроваджувати нові, більш відкриті та гнучкі підходи до навчання: обговорення в групах, проєктну діяльність, рефлексивні практики. Це позитивно вплинуло на якість взаємодії. Також слід зазначити, що частина студентів активніше включилася в навчальний процес, ініціюючи обговорення, створюючи міні-групи для підготовки до занять, що сприяло розвитку горизонтальних зв'язків.

У той же час, наявність незначної частки респондентів із негативною або нейтральною оцінкою може бути пов'язана з певними технічними труднощами, обмеженим доступом до ресурсів, нестачею цифрової компетентності або психологічною неготовністю до нових форм комунікації. Загалом, тенденція виглядає позитивною, але водночас вказує на потребу індивідуальної підтримки та подальшого вдосконалення форм взаємодії в навчальному процесі.

3.2. Інтерпретація сучасних підходів до удосконалення освітнього процесу майбутніх фахівців фізичного виховання

На основі аналізу результатів можна запропонувати низку комплексних підходів до удосконалення освітнього процесу майбутніх фахівців фізичного виховання. Вони мають бути спрямовані на посилення мотивації студентів, розвиток адаптивності, професійної самосвідомості та формування сучасних педагогічних компетентностей в умовах воєнного стану чи інших кризових ситуацій:

- необхідно системно інтегрувати питання збереження фізичного та психоемоційного здоров'я до навчальних дисциплін, підкреслюючи значущість фізичного виховання як ресурсу життєстійкості. Важливо розкривати актуальність професії в контексті викликів сьогодення, що підвищить усвідомлення соціальної ролі вчителя фізкультури;

- слід активно використовувати цифрові ресурси та платформи, впроваджувати інтерактивні інструменти, створювати віртуальні симуляції занять, а також надавати доступ до актуальних онлайн-матеріалів з методики, педагогіки, спортивної науки й реабілітації;

- варто сприяти розвитку навичок самостійної роботи й самоосвіти. Це передбачає формування індивідуальних траєкторій професійного зростання, підтримку студентських ініціатив, менторські програми та створення електронних кейсів і бібліотек для самостійного опрацювання матеріалів. Рекомендується розробити серію модулів цифрової грамотності, емоційної стійкості, управління стресом і навичок адаптації до змін;

- важливо вдосконалити систему педагогічної взаємодії, щоб зробити її більш індивідуалізованою, відкритою й підтримувальною. Доцільно впроваджувати регулярні індивідуальні та групові зустрічі, супервізії, коучинг або наставництво, що сприятиме підвищенню комунікативної активності та рефлексивності.

- слід оновити зміст практичної підготовки, включивши теми організації занять у кризових умовах — робота в укриттях, проведення дистанційних фізичних вправ, методики реабілітації та інклюзії. Практика має охоплювати участь у реальних ініціативах: спортивні події, волонтерство, підтримка громад у межах фахових завдань.

- потрібно посилити роботу зі студентами, які демонструють нижчі результати, за допомогою індивідуальних навчальних планів, психологічної підтримки, додаткових консультацій та залучення до студентських активностей. Також варто моніторити рівень мотивації, успішності, адаптації й самореалізації для своєчасного реагування на освітні потреби. важливо

забезпечити підтримання позааудиторної активності студентів, сприяючи розвитку їхньої ініціативності, соціальної залученості та лідерських якостей. Для цього доцільно створити умови для організації спортивних, освітніх, культурних, соціальних подій, у тому числі онлайн-формату, та залучати студентів до організації таких заходів;

- удосконалення освітнього процесу також передбачає розвиток професійної ідентичності студентів через включення елементів практикоорієнтованого навчання, портфоліо, рефлексивних завдань, обговорення реальних кейсів і сприяння формуванню чіткого розуміння власної ролі в суспільстві як майбутніх педагогів-фахівців з фізичного виховання.

Висновки до 3 розділу

Воєнний стан посилив усвідомлення ролі фізичної культури як ресурсу для підтримки фізичного та психоемоційного здоров'я. Студенти чіткіше розуміють соціальну місію вчителя фізичної культури.

Потрібно впроваджувати змішані формати навчання (онлайн, офлайн, дистанційні моделі), активно використовувати цифрові платформи та інтерактивні інструменти.

Слід посилити індивідуалізовану педагогічну підтримку — впроваджувати зустрічі, наставництво, супервізії для покращення комунікації та мотивації.

Варто оновити зміст практик із фокусом на роботу в кризових умовах (заняття в укриттях, реабілітація, інклюзія) та залучення студентів до реальних ініціатив.

Необхідно приділяти особливу увагу студентам із низькими результатами — надавати психологічну, технічну та освітню підтримку.

ПРАКТИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

Орієнтуючись на аналіз результатів опитування, зміст діаграм та запропоновані підходи до вдосконалення освітнього процесу, можна сформулювати такі практичні рекомендації для ефективної підготовки майбутніх фахівців фізичного виховання в умовах воєнного стану:

1. Забезпечити гнучкість освітнього процесу, комбінуючи онлайн-, офлайн- і змішані формати навчання залежно від потреб і можливостей студентів.
2. Активно впроваджувати цифрові технології та інтерактивні інструменти: освітні платформи, віртуальні тренування, симуляції уроків, відеоуроки, мобільні додатки для фізичної активності.
3. Розвивати навички самостійної роботи та самоосвіти: створювати електронні бібліотеки, тематичні кейси, організовувати індивідуальні траєкторії навчання, менторські програми, підтримувати студентські ініціативи.
4. Поглибити рівень педагогічної взаємодії шляхом регулярних індивідуальних консультацій, групових зустрічей, коучингу та супервізій для стимулювання запитувальної активності й рефлексивного підходу до навчання.
5. Оновити зміст практичної підготовки, включивши питання організації фізичного виховання в умовах укриттів, дистанційної роботи, адаптивної фізичної культури та реабілітаційної підтримки.
6. Організувати участь студентів у реальних ініціативах, таких як спортивні заходи, освітні волонтерські проєкти, громадські ініціативи — для посилення практикоорієнтованості та формування професійної ідентичності.
7. Зосередити підтримку на студентах з нижчими результатами, використовуючи індивідуальні плани навчання, психологічну допомогу, консультації та залучення до активностей, що стимулюють їхню участь і мотивацію.

8. Постійно моніторити рівень мотивації, успішності та адаптації студентів з метою своєчасного реагування на проблеми та корекції освітньої стратегії.
9. Сприяти розвитку позааудиторної активності: створювати умови для проведення спортивних, культурних і соціальних заходів, у тому числі в онлайн-форматі, із залученням студентів до їх організації.
10. Впровадити елементи практикоорієнтованого навчання: робота з реальними кейсами, рефлексивні завдання, підготовка портфоліо, що допоможе студентам осмислено формувати власну професійну позицію.
11. Забезпечити міждисциплінарну та міжрівневу взаємодію між викладачами, адміністрацією, психологами, фахівцями галузі та студентами для формування стійкого, підтримувального, мотиваційного освітнього середовища.

ВИСНОВКИ

1. У процесі дослідження було здійснено комплексне висвітлення особливостей функціонування освітнього процесу в умовах воєнного стану. Проаналізовано основні виклики, з якими стикаються заклади вищої освіти фізкультурного профілю, зокрема проблеми організації навчального процесу, психологічного стану здобувачів освіти та викладачів, доступу до ресурсів і засобів навчання в умовах небезпеки та обмежень.

2. З метою виявлення ефективних підходів до удосконалення освітнього процесу у підготовці майбутніх фахівців спеціальності 017 «Фізична культура і спорт» було проведено анкетування серед здобувачів освіти. Отримані результати дали змогу встановити пріоритетні напрями вдосконалення освітнього процесу, серед яких впровадження гнучких форм навчання, активізація використання інформаційно-комунікаційних технологій, адаптація змісту навчання до реалій воєнного часу.

3. На основі проведеного аналізу та результатів анкетування сформульовано практичні рекомендації щодо удосконалення професійної підготовки майбутніх фахівців фізичного виховання. Зокрема, рекомендовано посилити акцент на формуванні стресостійкості, здатності до дій в екстремальних умовах, умінь самостійної організації навчання й тренувальної діяльності, а також інтегрувати елементи дистанційного та змішаного навчання у підготовку фахівців.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бабічев А. В. Зарубіжний досвід із питань управління змінами в системі вищої освіти. Теорія та практика державного управління. 2017. 2(57). С. 1-9.
2. Богданов С., Чернобровкін В., Панок В. Підготовка вчителів до розвитку життєстійкості/стресостійкості у дітей в освітніх навчальних закладах. Київ : Унів. вид-во «Пульсари», 2017. 204 с. URL: <http://ekmair.ukma.edu.ua/bitstream/handle/123456789/11848/Bohdanov2017.pdf>
3. Будник О., Михайлишин Г., Кондур О., Рідей Н. Діагностика управлінсько-квалітологічної компетентності здобувачів освіти у закладах вищої освіти. Open educational e-environment of modern University. Спецвипуск «Нові педагогічні підходи в STEAM освіті». 2019. С. 32-43.
4. Гершанов О. Основи роботи з травмою, 2023. 26 с. URL: <https://rm.coe.int/ptsd-ukr/1680a0a10b>.
5. Григоровська С., Слюсаревський М. Психологічна підтримка учасників освітнього процесу в умовах війни (З досвіду роботи соціальних психологів у перші тижні повномасштабного російського вторгнення).
6. Даниско О. В. Використання інтерактивних робочих аркушів як засобу підвищення ефективності процесу професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури. Проблеми та перспективи розвитку фізичного виховання, спорту і здоров'я людини. Матеріали. V Всеукраїнської науково-практичної конференції. 2020. С. 2-4.
7. Єрмаченко В. Є., Дериховська В. І. Особливості трансформації світової системи вищої освіти у XXI столітті. Економіка і суспільство. 2017. №10. С. 518-522.
8. Жила О. Забезпечення психологічного супроводу учасників освітнього процесу в умовах воєнного часу (за результатами моніторингового дослідження). Освіта Сумщини. 2023. No 2 (58). С. 2–6.
9. Іглмен Д. Секрети нейропластичності: як мозок адаптується до нових викликів: монографія. Київ : Наш формат 2022. 208 с.

10. Закон України «Про вищу освіту» (2014) [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>.
11. Закон України "Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України". Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2014, № 26, ст. 893. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1207-18#Text>.
12. Закон України «Про освіту». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>.
13. Закон України "Про правовий режим воєнного стану". Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2015, № 28, ст. 250. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19#Text>.
14. Ісаєнко В. М., Рідей Н. М., Навроцька Д. В., Уліщенко А. Б. Синергетична педагогіка: [навчально-методичний посібник] Київ: Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2017. 334 с.
15. Камардаш Н. Діалектична взаємодія освіти й суб'єктивності як предмет філософського аналізу. Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія «Філософія. Філософські перипетії». 2017. (57). С. 92-103. URL: <https://periodicals.karazin.ua/philosophy/article/view/10971>.
16. Карабанов Є.О., Непша О.В. Інформаційно-комунікаційні технології в підготовці майбутніх фахівців у сфері фізичної культури і спорту. Філософія здоров'я – здоровий спосіб життя – здорова нація: збірник статей, тез і доповідей Всеукраїнської науково-практичної конференції. Херсон: ДВНЗ «ХДАУ», 2018. С. 110–113.
17. Кондур О. С. Інноваційний менеджмент у системі управління вищим навчальним закладом. Науковий вісник Миколаївського національного університету імені В. О. Сухомлинського. Педагогічні науки. 2017. №14 (59), грудень. С. 254-258.
18. Кондур О. С. Корпоративне управління закладом вищої освіти в умовах модернізації освіти. Освітній простір України. 2017. Вип.11. С. 63-70.

19. Кондур О.С. Система професійної підготовки майбутніх фахівців із якості освіти у закладах вищої освіти : дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.04 / Кондур Оксана Созонтівна ; Нац. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова. – К., 2019. – 532 с.
20. Кондур О. С. Транскордонна модернізація освітніх систем за умов глобалізації. Управління системами післядипломної освіти для сталого розвитку: [колективна монографія] / за заг. редакцією Рідей Н. М. Київ : Вид-во НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2019. С. 97-129.
21. Кондур О.С. Управління якістю освітніх систем в умовах глобалізації: теорія, методика організації, практика: монографія. Івано-Франківськ: НАІР, 2018. 488 с.
22. Корж В.П. Павленко Ю.О., Дутчак М.В. та ін. Нормативно-правове та організаційно-управлінське забезпечення розвитку фізичної культури і спорту в Україні. Актуальні проблеми фізичної культури і спорту. 2019. №10. С. 4-12.
23. Кравченко В. С. Цифрові технології в фізичному вихованні та спорті. 2022. Київ: Вища школа.
24. Кравченко О. І. Етапи розроблення стратегії розвитку університету. Науковий вісник НУБПУ. Педагогіка, психологія, філософія. Київ, 2015. Вип. 208, ч. 2. С. 128-136.
25. Кравченко О. І. Моделювання стратегічного розвитку університету: монографія / О. І. Кравченко. — Х. : Вид-во : Іванченка І. С., 2017. — 398 с.
26. Кремень, В.Г., Луговий, В.І., Топузов, О.М., Сисоєва, С.О., Максименко, С.Д., Ляшенко, О.І., Ничкало, Н.Г., Саух, П.Ю., Лук'янова, Л.Б., Регейло, І.Ю., Гудим, І.М. (2022). Про роботу відділень та наукових установ національної академії педагогічних наук України в умовах воєнного стану. Наукова доповідь Президії НАПН України 24 березня 2022 р. Вісник Національної академії педагогічних наук України, 4(1). <https://doi.org/10.37472/v.naes.2022.4118>.
27. Кухтій А. О. Особливості функціонування та перспективи розвитку галузі фізичного виховання та спорту в Україні. Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту: 36. наук, праць за ред. С. С. Єрмакова. Х.: ХХПІ, 2015. № 23. С. 18-22.

28. Локшина О., Глушко О., Джурило А., Кравченко С., Максименко О., Нікольська Н., Шпарик, О. Організація освіти в умовах війни: рекомендації міжнародних організацій. Український педагогічний журнал. 2022. № 2. С. 5–18.
29. Мала І. Б. Дистанційне навчання як дієвий інструмент управлінської освіти. Вчені записки Університету «Крок». 2022. 2 (66). С. 132–151. doi: <https://doi.org/10.31732/2663-2209-2022-66-132-151> (дата
30. Михайлишин Г. Внутрішня система забезпечення якості освітньої діяльності університету. Гірська школа українських Карпат: Наукове фахове видання з педагогічних наук. 2016. № 14. С.5-8.
31. Михайлишин Г. Й., Кондур О. С. Організаційно-управлінські процедури системи внутрішнього забезпечення якості освіти у ЗВО. II Міжнародна науково-практична конференція «Актуальні проблеми формування успішної особистості в сучасному освітньому просторі» (м. Вінниця, 15-17 травня 2019 р.).
32. Натрошвілі С. Г. Стратегічне управління вищим навчальним закладом: теорія, методологія, практика: монографія. Київ : КНУТД, 2015. 320 с.
33. Онопрієнко О. В. Фізична культура – як наукове поняття. Актуальні проблеми фізичної культури, спорту і здоров'я : матеріали міжн. наук. інтернет-конф. (Черкаси, 25–26 травня 2023 р.). Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького. Черкаси, 2023. С. 42–44.
34. Про Національну стратегію розвитку освіти в Україні на період до 2021 року / Президент України; Указ від 25.06.2013 № 344/2013. [Електронний ресурс]. — Режим доступу <http://zakon.rada.gov.ua>.
35. Проценко А.А. Структура підготовки майбутніх учителів фізичної культури до формування професійних компетентностей. Вісник ХДУ. Серія «Педагогічні науки»: збірник наукових праць. Херсон: ХДУ, 2017. № 76 (24). С. 121–125.
36. Сиделковський А. Л. Нейрореабілітація. Основи теорії і практики. Київ: Пабліш Про, 2022. 592 с.

37. Степанченко Н.І. Система професійної підготовки майбутніх учителів фізичного виховання у вищих навчальних закладах: автореф. дис. ... докт. пед. наук: спец. 13.00.04. Вінниця, 2017. 40 с.
38. Стратійчук, Н.О., Козік, І.Л. Куковська І.Л. Вплив вивчення дисциплін медико-біологічного циклу та безпеки життєдіяльності на формування санологічної культури майбутніх фахівців фізичного виховання. Актуальні проблеми фізичної культури, спорту та здоров'я людини у сучасному суспільстві: матеріали IV Міжнар наук.-практ. конф. Чернівці, 2015. С. 99.
39. Сушенцева Л. Л. Управління якістю освіти: досвід та інновації: колективна монографія/ під заг. ред. Л.Л. Сушенцевої, Н.В. Житник. – Дніпропетровськ: ІМАпрес, 2014. - 462 с.
40. Тимошенко О.В., Дьоміна Ж.Г. Інформатизація процесу підготовки майбутніх фахівців у галузі фізичного виховання та спорту. Сучасні біомеханічні та інформаційні технології у фізичному вихованні і спорті: Матеріали V Всеукраїнської електронної конференції, НУФВСУ, 2017. С. 108-110.
41. Троцько А. В., Рибалко Л. С., Кіріленко О. Г., Труш Г. О. Професійне самовдосконалення викладачів в умовах упровадження дистанційного навчання в закладах вищої освіти. Інформаційні технології і засоби навчання., 2019. Том 72, №4. С. 258-271.
42. Федоренко В. Л. Методика фізичного виховання у вищій школі: стратегічний підхід. 2017. Харків: ХНУ.
43. Чмут Л. А. Інновації в освіті та спорті: сучасні підходи до фізичного виховання. 2021. Одеса: ОНУ
44. Шаповалова І.В. Підготовка майбутніх учителів фізичної культури до професійного самовдосконалення у вищих навчальних закладах: дис. ... канд. пед. наук: спец. 13.00.04. Запоріжжя, 2016. 246 с.
45. Шевченко В. В. «Синдром біженця» як психологічна проблема в умовах війни. Габітус. 2022. Випуск 42. С. 228-231. URL:<https://doi.org/10.32782/2663-5208.2022.42.39>.

ДОДАТКИ

Питання, що потребують оцінки за п'ятибальною шкалою (від 1- до 5):

- 1) Наскільки покращилося ваше усвідомлення важливості професії вчителя фізичної культури у формуванні здорового та стійкого суспільства?
- 2) Наскільки підвищилася ваша мотивація до навчання та професійного розвитку в умовах воєнного стану?
- 3) Чи стали ви більш активними під час занять (як теоретичних, так і практичних), незважаючи на можливі обмеження у навчальному процесі?
- 4) Оцініть, чи зросла ваша здатність творчо підходити до викладання фізичної культури та адаптувати навчальні матеріали до сучасних викликів (наприклад, розробка онлайн-занять, фізичні вправи у польових умовах тощо).
- 5) Чи підвищився рівень вашої відповідальності за власний професійний розвиток і підготовку до майбутньої педагогічної діяльності?
- 6) Чи зросла ваша зацікавленість у самостійному вивченні додаткових матеріалів (методичних посібників, відеоуроків, нових підходів до викладання фізичної культури в умовах війни)?
- 7) Наскільки активніше ви почали брати участь у позааудиторних заходах, пов'язаних із фізичною культурою, педагогічною практикою, волонтерськими ініціативами або спортивними подіями?
- 8) Чи покращилася ваша успішність у вивченні теоретичних і практичних аспектів методики викладання фізичної культури?
- 9) Чи стали ви частіше ставити запитання викладачам щодо методики навчання, адаптації фізичної культури до сучасних умов (наприклад, роботи з дітьми в укриттях, дистанційні заняття, фізична реабілітація)?
- 10) Чи покращився рівень взаємодії з одногрупниками та викладачами під час навчального процесу (включаючи обговорення навчальних матеріалів, спільну роботу над проектами тощо)?

Питання відкритого типу (без запропонованих варіантів відповіді):

- 11) Які дисципліни, на Вашу думку зараз, є зайвими для вивчення і становлення Вашої професійної майстерності фахівця фізичного виховання?
- 12) Які напрямки професійної роботи залишились недостатньо висвітленими в контексті формування компетентностей і потребують збільшення обсягів та ґрунтовності вивчення?
- 13) Які дисципліни Ви рекомендували впровадити, отримавши досвід навчання на спеціальності 017 Фізична культура і спорт?
- 14) Чи відчуваєте впевненість у достатній кількості знань, вмінь та навичок, отриманих у ході навчання на бакалавраті, для початку професійної діяльності?